आ.व. २०८०/८१ को

वार्षिक प्रगति पुस्तिका

नेपाल सरकार

कृषि तथा पशुपन्छी विकास मन्त्रालय

कृषि विभाग

राष्ट्रिय आलु, तरकारी तथा मसलाबाली विकास केन्द्र

आलुबाली विकास केन्द्र, निगाले

प्रकाशन आ.व. २०८१/८२

Existing Site Plan

Potato Corp Development Center,
Nigale, Sindhupalchok

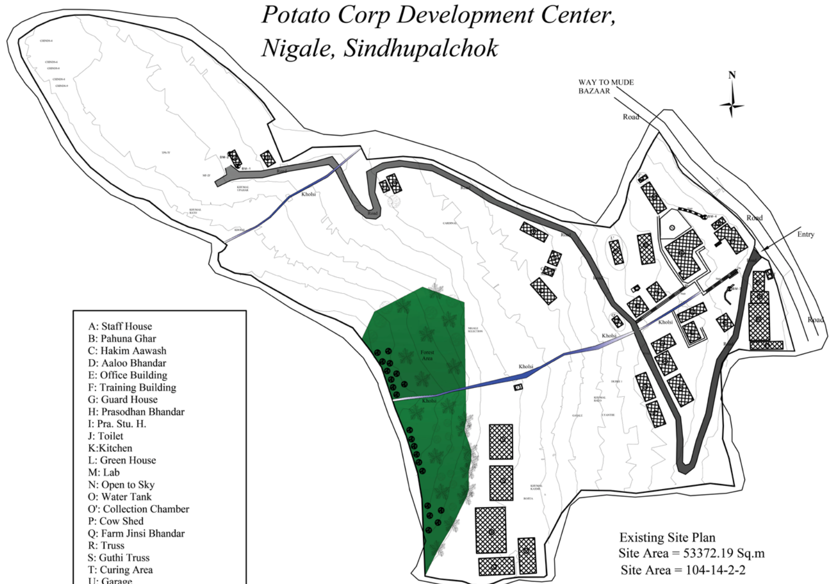

Existing Site Plan
Site Area = 53372.19 Sq.m
Site Area = 104-14-2-2

A: Staff House
B: Pahuna Ghar
C: Hakim Aawash
D: Aaloo Bhandar
E: Office Building
F: Training Building
G: Guard House
H: Prasodhan Bhandar
I: Pra. Stu. H.
J: Toilet
K:Kitchen
L: Green House
M: Lab
N: Open to Sky
O: Water Tank
O': Collection Chamber
P: Cow Shed
Q: Farm Jinsi Bhandar
R: Truss
S: Guthi Truss
T: Curing Area
U: Garage
Existing Structure

J',L',Q' : Existing block demolish and construct new structure

1. Only written dimensions shall be followed, drawings shall not be measured.
2. Any descripency if found shall be reported to the site engineer.

Government of Nepal
Ministry of Agriculture and Livestock Development
Center for Agriculture Infrastructure Development and Mechanization Promotion
Hariharbhawan, Nepal

Detailed Project Report (DPR) Preparation for the Infrastructure Development of Federal Agricultural Farm Centers

Location:- Nigale,Sindhupalchok	
Sheet Title:- Existing Map	
Designed By:- GOEC-RAJDEVI-RECON JV	
Checked By:-	
Drawn By:- BHESHA RAJ PUN	Sheet.No SP/MP
Date:- 2023 Scale:- 1:1500	04

शुरूवाती भनाई

नेपालको कूल ग्राहस्थ उत्पादनमा करिब २४ प्रतिशत हिस्सा रहेको कृषि क्षेत्रमा आर्थिक सर्वेक्षण २०८०/८१ का अनुसार नेपालको ५०.४ प्रतिशत जनसंख्या कृषि पेशामा संलग्न रहेका छन्। कृषि क्षेत्रको व्यवसायीकरण, आधुनिकिकरण र औधोगिकिकरणमा नेपाल सरकारका तिन वटै तहबाट कृषिका विभिन्न कार्यक्रम संचालन भइरहेका छन्। राष्ट्रिय कृषिगणना २०७८ अनुसार ७०.४ प्रतिशत कृषक परिवारको मुख्य आम्दानीको स्रोत कृषि रहेको छ। आलु नेपालको तराई देखि उच्च पहाडसम्म हुने एक मुख्य बालीको रूपमा रहेको छ। हाल आलुको उत्पादकत्व १७.१ मे. टन प्रति हेक्टर रहेको छ जुन विकसित मुलुकको तुलनामा कम रहेको छ। आलुको उत्पादन तथा उत्पादकत्व वृद्दि गर्नुमा गुणस्तरीय बीउको मूख्य भूमिका रहेको हुन्छ। कृषि तथा पशुपन्छी मन्त्रालयको तथ्याङ्क अनुसार नेपालमा आ.व. २०७९/८० मा आलु २०३८१२ हे. क्षेत्रफलमा खेति भई ३४८७८१६ मे. टन उत्पादन रहेको छ।

आलुबाली बिकास केन्द्र निगाले नेपाल सरकारको संघिय प्रशासनिक संरचना भित्र रहेको आलुबाली सम्बन्धी कार्य गर्ने कार्यालय हो। यस केन्द्रको मुख्य लक्ष्य गुणस्तरयुक्त बीउ आलु तथा आलु वीयाँ (TPS) उत्पादन तथा बितरण गरी आलु उत्पादक कृषक समुदायमा बीउ एवं प्रबिधि हस्तान्तरण गरी उत्पादन तथा उत्पादकत्व बढाई पोषण तथा खाद्य सुरक्षाको सुनिस्चितता र गरिवी निवारणको राष्ट्रिय उदेश्यमा सहयोग पुर्याउने रहेको छ। यसै लक्ष्यलाई पुरा गर्न केन्द्रले आफ्ना प्रमुख कार्यहरूमा तन्तु प्रजनन् प्रयोगशालाबाट उत्पादन गरिएका रोगमुक्त पुर्बमुल बीउ (PBS) उत्पादन गरी आम कृषकहरूलाई बितरण गर्नुका साथै पुनः पुर्व मुल बीउबाट गुणस्तरीय आलु बीउ उत्पादन गर्ने, TPS वीयाँ आलु उत्पादन गर्ने, आलुबालीका जर्मप्लाज्म संरक्षण गर्ने, तरकारी वेर्ना उत्पादन तथा बितरण गर्ने र केन्द्रका कमान्ड क्षेत्र भित्रका स्थानहरूका कृषकहरूलाई उन्नत प्रविधि प्रदर्शन तालिम गोष्ठि तथा प्राविधिक सरसल्लाहबाट आलु खेती सम्बन्धी उन्नत प्रविधि प्रचार प्रसार गर्दै आएको छ ।

अन्त्यमा, यस वार्षिक पुस्तिकामा आ.व. २०८०/८१ मा सन्चालन गरेका वार्षिक कार्यक्रमहरूको प्रगति विवरण, उन्नत बीउ आलु उत्पादन, पुर्वमुल बीउ तथा वीयाँ आलुको उत्पादन तथा बिक्रि बितरण स्थिति, राजश्व विवरण लगाएत आलु उत्पादनसँग सम्बन्धित उन्नत प्रविधिहरू प्रकाशित गरिएको छ। यस पुस्तिका प्रकाशनमा प्रमुख रूपमा सहयोग गर्नु हुने केन्द्र प्रमुख वरिष्ठ बागवानी विकास अधिकृत अरुण खनाल, बायोटेक्निसियन बिजय राना मगर, प्रा.स. हिमाल भुसाल, प्रा.स. सुनिल कुमार चौधरी, प्रा.स. कृष्णनाथ योगी, बायोटेक्निसियन सहायक रिता सापकोटा, खरिदार छबिन अधिकारी, सह-लेखापाल भानुभक्त पोखेल लगायत केन्द्रका सम्पुर्ण कर्मचारीहरूलाई धन्यवाद दिन चाहन्छु। साथै यस पुस्तिकामा भएका त्रुटीहरू पहिचान गरि आगामि समयमा अझ बढि परिस्कृत र जानकारीमुलक बनाउन सल्लाह र सुझाबको अपेक्षा राख्दछु।

अरुण खनाल
(केन्द्र प्रमुख)
वरिष्ठ बागवानी विकास अधिकृत

विषयसूची

खण्ड-१	१
जिल्लाको संक्षिप्त विवरण	१
१.१ जिल्लाको नामाकरण	१
१.२ भौगोलिक अवस्थिति	१
१.३ राजनीतिक तथा प्रशासनिक विभाजन	२
१.४ भू-उपयोग स्थिती	३
१.५ हावापानी	४
१.६ वर्षा तथा तापक्रमको विवरण (औषत)	५
१.७ प्रमुख नदिनाला, ताल र पोखरी	५
१.८ प्राकृतिक सम्पदा	५
१.९ जनसंख्याको विवरण	६
१.१० प्रमुख धार्मिक तथा पर्यटकिय स्थलहरू	६
१.११ भू-स्वामित्वको स्थिति	७
१.१२ सिचांईको स्थिति	७
१.१३ खाद्यान्न उत्पादन र उपलब्धता स्थिति	८
खण्ड-२	१०
आलुबाली विकास केन्द्र, निगालेको परिचय	१०
२.१ ऐतिहासिक पृष्ठभूमि	१०
२.२ फार्म केन्द्रको संक्षिप्त परिचय र प्रभाव कार्य क्षेत्र	१०
२.२.१ संक्षिप्त परिचय	१०
२.२.२ भौगोलिक स्थिति	११
२.२.३ हावापानी	११
२.३ दीर्घकालिन सोच, लक्ष्य र उद्देश्यहरू	११
२.३.१ दीर्घकालिन सोच	११

२.३.२ लक्ष्य ११
२.३.३ उद्देश्यहरू १२
२.४ प्रभाव कार्यक्षेत्र १२
२.५ कार्य विवरण, जनशक्ति र प्रमुख कार्यहरू १२
२.५.१ कार्य विवरण १२
२.५.२ जनशक्ति १३
२.५.३ केन्द्रमा कार्यरत कर्मचारीहरूको विवरण १४
२.५.४ प्रमुख कार्यहरू १५
२.६ भौतिक पूर्वाधारको अवस्था १५
२.७ स्थापना कालदेखि हालसम्म कार्यरत केन्द्र प्रमुखहरू १६
२.८ केन्द्रमा रहेका प्रमुख जिन्सी माल सामानको विवरण १६
२.९ आलुको जर्मप्लाज्मको विवरण २०
२.१० नागरिक वडापत्र २४
३.१ आ.व. २०८०/८१ को वार्षिक प्रगती विवरण २६

खण्ड-३ २६
आ.व. २०८०/८१ मा संचालित कार्यक्रम २६
३.३ आयोजना वार्षिक बेरुजु फछ्यौट प्रगति विवरण ३३
३.५ आ.व. २०७९/८० को राजश्व विवरण ३५
३.६ सेवाग्राहीहरूलाई पुर्याएको सेवा विवरण ३५
३.७ आ.व. २०७९/८० को बिश्लेषणात्मक प्रगति विवरण ३५
३.७.१ टि.पि.एस. वियाँ उत्पादन तथा विक्रि ३५
३.७.२ बेसिक बीउ आलु उत्पादन तथा विक्रि ३६
३.७.३ स्क्रीन हाउसमा पूर्व मूल बीउ आलु उत्पादन तथा वितरण ३६
३.७.४ आलुको इन्भिट्रो प्लान्ट उत्पादन ३६
३.७.५ अन्य क्रियाकलापहरू ३६
३.७.५.१ तालिम ३६
३.७.५.२ आलुबालीको नतिजा प्रर्दशन ३७

३.७.५.३ प्राविधिक सेवाटेवा ३७
३.७.५.४ आलुबालीको नयाँ जात रजिष्ट्रेशन ३७
३.८ आ.व. २०७९/८० मा लगाई आ.व. २०८०/८१ मा उत्पादन भएको बीउ आलुको विवरण ३७
०

खण्ड-४ ४०
४.१ पछिल्लो १० बर्षको फार्मको बिनियोजित बजेट खर्चको विवरण ४०
४.२ पछिल्लो ११ बर्षको फार्मको राजस्व विवरण ४
४.३ बीउ विजन गुणस्तर नियन्त्रण केन्द्रबाट अनुमतिपत्र प्राप्त पि. बि. एस. उत्पादक
टिस्युकल्चर ल्याबहरूको सुची ४१

खण्ड-५ ४३
५.१ आलुका सिफारिस जातहरू ४३

खण्ड-६ ४६
६.१ सिन्धुपाल्चोक जिल्लामा भएका सरकारी कार्यालयहरूको विवरण ४६
६.२ पालिकाहरूको विवरण ४८

जिल्लाको संक्षिप्त विवरण

१.१ जिल्लाको नामाकरण

सिन्धुपाल्चोक जिल्ला बागमती प्रदेशमा अवस्थित तिब्वतसँग जोडिएको उच्च पहाडी जिल्ला हो। जिल्ला सदरमुकाम चौतारा राजधानी काठमाडौंबाट ८६ कि.मी. पूर्व-उत्तरमा अवस्थित छ। जुगल हिमालको काखमा रहेको यस जिल्लाको नाम "सिन्धु" र "पाल्चोक" २ वटा थुमहरूको नाम जोडेर गरिएको जनविश्वास रही आएको छ। सिन्धुपाल्चोक प्राचीनकालदेखि अस्तित्वमा आएको, पौराणिक तथा ऐतिहासिक महत्व भएको जिल्ला हो। जिल्लाको प्रख्यात सुनकोशी (सुवर्णकौशिक) नदीको नामाकरण पौराणिक कथन एंव किंवदन्ती अनुसार देवी पार्वतीले हिरण्यशेखर नाउँको पर्वतमा बसी साधना गरी सनातन नाउँको ऋषिलाई पुजेर दान-दक्षिणा दिएको र तपस्याको वखत पार्वतीको ओठको छेउबाट खसेको पसिना तुरुन्त पहेलो भएर नदी बनेको भन्ने किंवदन्ती अनुसार भएको हो। स्वर्गका राजा इन्द्र स्वर्गको राजकाज छाडेर एक नदीको तीरमा तपस्या गरेका र राजकाजमा बाधा परेकाले इन्द्रयणी आएर तपस्या गरेपछि इन्द्र फेरि स्वर्ग गई यथावत् राजकाज सम्हालेका थिए। यसरी इन्द्रले तपस्या गरेको हुनाले सो नदीको नाम इन्द्रावती रहन गएको पाइन्छ। त्यस्तै पौराणिक कथन अनुसार विश्वामित्रको तपोवन पाँचपोखरी थियो। श्रृङ्गऋषि पनि यसै हिमालयको छेउमा तपस्या गरी बसेका थिए। त्यतिबेला नारद ऋषि उन्लाई भेट्न जाँदा ठण्डीले नुहाउन नसकेकोले ऋषिले तातोपानीको धारा खोली दिएको भन्ने भनाई छ। जुन तातोपानी धारा हालसम्म कायमै छ। त्यसैगरी पौराणिक कथन अनुसार हेलम्बु माथि एउटा ढुकु नामको स्थान छ, सो स्थानमा एउटा अनाकुण्ड पनि छ। त्यहि स्थानमा महादेवले विश्वकर्म गरेका थिए भन्ने भनाई छ। यसरी जिल्लामा रहेका ऐतिहासिक स्थल र प्राकृतिक श्रोतको नामाकरणदेखि विकासम्ममा विभिन्न सान्दर्भिक किम्वदन्तिहरू जोडिएर आएको पाइन्छ।

१.२ भौगोलिक अवस्थिति

- अक्षांश २७°२७´ उत्तर देखि २८°१३´ उत्तरसम्म
- देशान्तर ८५°२७´ पूर्वदेखि ८६°०६´ पूर्वसम्म
- उचाई ७४७ मि.देखि अधिक्तम ७०८५ मि.सम्म

क्षेत्रफल

- नेपाल राष्ट्रको कुल भू-भागको : १.७३ प्रतिशत
- कुल क्षेत्रफल : २५४२ वर्ग कि.मि.

भु-बनावट

भौगोलिक बनावटको दृष्टिकोणले यस जिल्लालाई सामान्यतया चार भागमा वर्गीकरण गर्न सकिन्छ:

हिमाली क्षेत्र

सिन्धुपाल्चोक जिल्लाका १६,००० देशि २३,२३८ फिटसम्म उचाईका अग्ला हिमश्रृखलाहरू यस क्षेत्रमा पर्दछन । जिल्लाको सबैभन्दा अग्लो टाकुरा लाङपोघ्याङ २३,२३८ फिट यहि प्रदेशमा पर्दछ। यहाँ ६०० मिटर भन्दा अग्ला थुप्रै चुचुराहरू पर्दछन्। यही ५,६२३ मिटर अग्लो गाङजाला भन्ज्याङ रहेको छ। यसले सिन्धुपाल्चोकको तार्केघ्याङ र रसुवाको बाग्रेचरनखर्कलाई जोड्ने काम गर्दछ भने काठमाडौंबाट सबैभन्दा नजिक रहेको जुगल हिमाल यसै क्षेत्रमा रहेको छ।

लेकाली क्षेत्र

७,००० फिटदेखी १६,००० फिटसम्मको भागलाई लेकाली प्रदेशको रूपमा लिइएको छ। अग्ला चुचुराहरूको दक्षिणी भेगमा रहेको यस क्षेत्रमा जाडो महिनामा निकै जाडो हुन्छ भने गर्मीमा वातावरण सामान्य रहन्छ। यहाँ कालिन्चोक डाँडा, भैरवकुण्ड लेक, च्योच्यो डाँडा, नौलिङ लेक, पाल्चोक, मेलम्चि डाँडा र छिपुमान्चे जस्ता थुप्रै लेकाली भेगहरू छन्। यसै भेगमा भैरवकुण्ड, पाँचपोखरी, सुर्यकण्ड आदि कुण्डहरू रहेका छन्। यो भेग खेतिपातीको लागि उपयुक्त नभएता पनि यहाँ विभिन्न जडीबुटीहरू पाइन्छन्।

पहाडी क्षेत्र

यो भुभाग ५००० फिटदेखि ७००० फिटसम्मको उचाईमा पर्दछ। यो भेगमा अनगिन्ती पहाडी चुचुराहरू रहेका छन्। जाडोमा त्यति जाडो नहुने र गर्मीमा पनि साह्रै गर्मी नहुने यस भेगमा आलु, तरकारी तथा फलफुल उत्पादनको संभावना राम्रो रहेको छ।

बेसी तथा टार क्षेत्र

समुद्र सतहबाट २४५० फिटदेखि ५००० फिटसम्मको भू-भाग यस प्रदेशमा पर्दछ । यो भू-भाग खाद्यान्न, तरकारी तथा फलफूल उत्पादनको लागि ज्यादै उपयुक्त छ। जरायोटार, भीमटार, ग्याल्थुम, माहाँकाल, भट्टार, मेलम्ची तथा बलेफीफाँट जस्ता फाँटहरू यसै क्षेत्रमा पर्दछन् ।

१.३ राजनीतिक तथा प्रशासनिक विभाजन

सिन्धुपाल्चोक जिल्लामा हाल ३ नगरपालिका र ९ गाउँपालिका गरी कूल १२ स्थानीय तहहरू रहेका छन् जुन निम्नानुसार छन् ।

क्र.सं.	स्थानीय तह	क्र.सं.	स्थानीय तह
१	चौतारा साँगाचोकगढी नगरपालिका	७	बलेफी गाउँपालिका
२	बाह्रविसे नगरपालिका	८	भोटेकोशी गाउँपालिका
३	मेलम्ची नगरपालिका	९	लिसंखुपाखर गाउँपालिका
४	ईन्द्रावती गाउँपालिका	१०	सुनकोशी गाउँपालिका
५	जुगल गाउँपालिका	११	हेलम्बु गाउँपालिका
६	पाँचपोखरी थाङपाल गाउँपालिका	१२	त्रिपुरासुन्दरी गाउँपालिका

जिल्लाको सिमाना

पूर्व : दोलखा र रामेछाप जिल्ला, साथै चीनको स्वशासित क्षेत्र तिब्बत

पश्चिम : नुवाकोट र रसुवा जिल्ला

उत्तर : रसुवा जिल्ला र चीनको स्वशासित क्षेत्र तिब्बत

दक्षिण : काभ्रेपलान्चोक, काठमाडौं र रामेछाप जिल्लाहरू

१.४ भू-उपयोग स्थिती

क्र.स.	भू- उपयोग किसिम	क्षेत्रफल (वर्ग कि.मि.)	क्षेत्रफल (हे.)	प्रतिशत
१	वन जङ्गलले ढाकेको क्षेत्र	७७५.६७	७७५६७	३०.५१
२	कृषियोग्य जमिन	७३७.१०	७३७१०	२९.००
३	चरण क्षेत्र	११८.२३	११८२३	४.६५
४	हिमाली क्षेत्र	४७	४७००	१.८५
५	झाडीले ढाकिएको क्षेत्र	३२२.५३	३२२५३	१२.६९
६	पहिरोले ओगटेको क्षेत्र	२.६४	२६४	०.१
७	बलौटे क्षेत्र	२६.४५	२६४५	१.०४
८	बाँझो पर्ति जग्गा	४५६.१५	४५६१५	१७.९४
९	पानीले ढाकेको क्षेत्र	२.३४	२३४	०.१०

क्र.स.	भू- उपयोग किसिम	क्षेत्रफल (वर्ग कि.मि.)	क्षेत्रफल (हे.)	प्रतिशत
१०	अन्य	५३.९१	५३.९१	२.१२
	जम्मा	**२५४२.००**	**२५४२.००**	**१००.००**

स्रोतः माटो व्यवस्थापन निर्देशनालय, सिन्धुपाल्चोक जिल्लाको माटोको उर्वराशक्ति नक्सा, २०७५

१.५ हावापानी

भौगोलिक अवस्थिति, हिमाल नदीनाला आदिको कारण जिल्लामा विविध प्रकारको हावापानी रहेको पाइन्छ। उचाईको वृद्धि सँगसँगै चिसोको मात्रामा वृद्धि हुँदै जान्छ। यहाँ तातो हावा बहने बेसींदेखि बाह्रै महिना हिउँले ढाकिरहने हिमश्रृङखलाहरू रहेका छन्। यो जिल्लामा खास गरेर चार किसिमको हावापानी पाइन्छ।

हिमाली हावापानी

१६००० फिटभन्दा माथि सधै हिउँ जमिरहने हुनाले यहाँको हावापानी ज्यादै ठण्डी हुन्छ । यहाँ कतैकतै लेउ, झ्याउ आदि वनस्पति पाइए तापनि अन्य बोटविरुवा हुँदैनन् । सँधै कठ्याङ्ग्रिने हावापानी भएको यस क्षेत्र मानव बसोबासको लागि त्यति उयुक्त मानिदैन ।

लेकाली हावापानी

१३००० फिटदेखि १६००० फिटसम्मको उचाईमा यस किसिमको हावापानी पाइन्। यो भू-भाग खेतीको लागि उपयुक्त छैन। हिउँदमा हिउँको कारण केही गर्न नसकेतापनि वर्षायाममा भने भेडा, च्याङ्ग्रा चराउनको लागि यो ठाउँ उपयुक्त छ। हावापानी ज्यादै चिसो हुने हुनाले यहाँ मानिसको वस्ती त्यति भेटिंदैन।

समशितोष्ण हावापानी

७००० फिटदेखि १३००० फिटसम्मको उचाईमा यस खालको हावापानी पाइन्छ। यस क्षेत्रमा चौरी, भेडा, च्याङ्ग्रा पाल्नुका साथै आलु खेतीको लागि यो खालको हावापानी राम्रो मानिन्छ। हिउँदमा चिसो र वर्षामा न्यानो हुने हुनाले यस्तो हावापानी भएको क्षेत्रमा कम घना बस्तीहरू पाइन्छन्। यहाँ धुपी, सल्ला र गुराँस जस्ता बोटविरुवा पाउनुको साथै खाद्यान्न, तरकारी तथा नगदेबालीको खेती गर्ने गरिन्छ।

उपोष्ण हावापानी

२४५० फिटदेखि ७००० फिटसम्मको उचाईमा यस प्रकारको हावापानी पाइन्छ। जाडोमा त्यति जाडो नहुने र गर्मी नहुने यो क्षेत्र खाद्यान्न, तरकारी तथा फलफूल बाली उत्पादनका लागि ज्यादै

उपयुक्त छ। यहाँ साल, सिसौ, लाँकुरी, चाँप आदि बोटबिरुवाहरू पाइन्छन्। कृषि तथा पशुपालनको लागि यो क्षेत्र उपयोगी रहेको छ।

१.६ वर्षा तथा तापक्रमको विवरण (औषत)

वार्षिक वर्षा	:	१६१५ मि.ली.
अधिकतम तापक्रम	:	३२.५ डि.से.
न्यूनतम तापक्रम	:	५ डि. से.

स्रोत: माटो व्यवस्थापन निर्देशनालय, सिन्धुपाल्चोक जिल्लाको माटोको उर्वराशक्ति नक्सा २०७५

१.७ प्रमुख नदिनाला, ताल र पोखरी

इन्द्रावती, भोटेकोशी, सुनकोशी नदीहरूदेखि बलेफी (ब्रम्याणी), मेलम्ची, सिन्धुखोला, गोहोरेखोला, झ्याँडीखोला, हाँडीखोला, तौथलीखोला, बाफलखोला, जस्ता खोलाहरू यहाँका प्रमुख नदिनालाहरू हुन् । पाँचपोखरी, भैरवकुण्ड, गुम्बा ताल, सूर्यकुण्ड, नौलिङ्ग कुण्ड, धुप कुण्ड, गुन्यु ताल आदि यहाँका प्रमुख ताल तथा पोखरीहरू हुन् ।

१.८ प्राकृतिक सम्पदा

यस जिल्लामा विभिन्न प्रकारका वन पैदावर, गैरकाष्ठ वन पैदावर, पशुपंक्षी, पुतली, सरिसृप, नदिनाला, ताल तलैया तथा छहरा लगायतका प्राकृतिक सम्पदाहरू पाइन्छन् । गैर काष्ठ वन पैदावरहरूमध्ये जिल्लाको तल्लो भुभागमा अमला, सर्पगन्धा, कुरिलो, नूनढिकी आदि पाइन्छन् । मध्यवर्ती क्षेत्रमा धसिङ्गरे, सुगन्धवाल, ठूलो ओखती, टिमुर, इन्द्रेणी लहरा, मजिठो, बाँस, निगालो, केतुकी आदि भेटिन्छ। अग्ला भू-भागहरूमा लोंठसल्ला कुट्की, झ्याउ, पदमचाल, जटामासी, यार्सागुम्बा, पाँचऔंले, चिराइतो, सुनपाती, अल्लो, अर्गेली, लोक्ता, लालीगुराँस आदि रहेका छन् । राष्ट्रिय निकुन्ज समेत स्थापित यस जिल्लामा चितुवा, भालू, स्याल, बाँदर, बँदेल, थार, जरायो, रातो मृग, कस्तुरी मृग, लगायतका वन्यजन्तु पाइन्छन् । पंक्षीहरूमा मुनाल, मयुर, डाँफे, काग, कोइली, कालिज, तित्रा, ढुकुर, जुरेली, फिस्टा, चिबे, लामपुछ्रे, राजहाँस, बकुल्ला, भुँडिफोर, भद्राई जस्ता स्थायी बसोबास गर्ने प्रजातिहरू रहेका छन् भने घुमन्ते प्रजातिका पंक्षीमा करयाङकुरुङ पाइन्छ । सरिसृप वर्गमा सर्प, गोहोरा, छेपारो र भालेमुंग्रो भेटिन्छ । यस जिल्लामा रहेका छहराहरूमा तातोपनीको छहरा, काङलाङको छहरा, बलेफी नजिकको छहरा, लिदि नजिकको छहरा, भैरवकुणडस्थित खोलाको छहरा आदि हुन् ।

१.९ जनसंख्याको विवरण

कुल जनसंख्या	:	२,६२,६२४
पुरुष	:	१,२९,२०५ (४९.२%)
महिला	:	१,३३,४१९ (५०.८%)
परिवार संख्या	:	७१,७७३
व्यक्ति प्रति परिवार	:	३.६६ व्यक्तिहरू प्रति परिवार
जनघनत्व	:	१०३ जना प्रति वर्ग कि.मी.

स्रोत: राष्ट्रिय जनगणना, २०७८

१.१० प्रमुख धार्मिक तथा पर्यटकिय स्थलहरू

क्र.सं.	प्रमुख स्थलहरू	पालिका	प्रसिद्ध
१	तातोपानी	भोटेकोशी	तातोपानी स्थान
२	हेलम्बु	हेलम्बु	हिमाली श्रृंखला, सुंस्कृति, गुम्बा हावापानी, पदयात्रा
३	पाँचपोखरी	पाँचपोखरी थाङपाल	दृश्यावलोकन, धार्मिक केन्द्र, इन्द्रावतीको मुहान
४	जुगल हिमाल (६७९९)	जुगल	हिमाली दृश्यावलोकन
५	भैरवकुण्ड	भोटेकोशी	सुन्दर ताल तथा झरना
६	दुगुनागढी	भोटेकोशी	युद्व किल्ला
७	भेमटाङ	पाँचपोखरी थाङपाल	१०८ फोहोरा, मेलम्चीको मुहान
८	पाताल गुफा/ सदाशिव गुफा	मेलम्ची	प्राकृतिक रहस्य
९	ताम्चे	लिसंखुपाखर	दृश्यावलोकन
१०	नयाँपुल	भोटेकोशी	बन्जी जम्प

क्र.सं.	प्रमुख स्थलहरू	पालिका	प्रसिद्ध
११	गौराती भिमेश्वर	चौतारा सांगाचोकगढी	धार्मिक केन्द्र
१२	गाङजाला भञ्याङ	पाँचपोखरी थाङपाल	पदयात्रा, जिल्लाको सर्वोच्च भन्ज्याङ
१३	त्रिपुरासुन्दरी मन्दिर	त्रिपुरासुन्दरी	ऐतिहासिक भगवती मन्दिर
१४	पालचोक भगवती	हेलम्बु	धार्मिकस्थल, दृश्यावलोकन

१.११ भू-स्वामित्वको स्थिति

लालपूर्जामा स्वामित्वको विवरण (प्रतिशत)

महिला	:	११.३%
पूरुष	:	८८.०%
थाहा नभएको	:	०.७%

स्रोतः माटो व्यवस्थापन निर्देशनालय, सिन्धुपाल्चोक जिल्लाको माटोको उर्वराशक्ति नक्सा २०७५

१.१२ सिचांईको स्थिति

कूल कृषि योग्य जमिन	:	७३,७१० हेक्टर
हाल खेती भईरहेको क्षेत्रफल	:	४७,४७५ हेक्टर
खेती गरिएको मध्ये कूल सिचिंत क्षेत्रफल	:	१६,०६० हेक्टर
वर्षभरी सिंचाई हुने क्षेत्रफल	:	३,९१० हेक्टर
मौसमी सिंचाई हुने क्षेत्रफल	:	१२,१५० हेक्टर

स्रोतः माटो व्यवस्थापन निर्देशनालय, सिन्धुपाल्चोक जिल्लाको माटोको उर्वराशक्ति नक्सा २०७५

१.१३ खाद्यान्न उत्पादन र उपलब्धता स्थिति

सिन्धुपाल्चोक जिल्लाको खाद्यान्न उत्पादको अवस्था

क्र.स.	वाली	क्षेत्रफल (हे.)	उत्पादन (मे.ट.)	उत्पादकत्व (मे.ट. /हे.)
१	धान	९३३५	२७७७१	२.९७
२	मकै	२६२९८	७८८९४	३
३	गहुँ	६८९८	१११७५	१.६२
४	कोदो	१७५५०	२३६९३	१.३५
५	आलु	३६२०	६६४२७	१८.३५
६	तरकारी	३८९५	४६९९४	१२.०७
७	दलहन	१५३०	१४२८	०.९३
८	तेलदन	४६६	४७५	१.०२
९	फलफूल	१०८३	८८५९	८.१८
१०	अलैंची	१७६	६८	०.६२
११	कफी	९९	३२	०.३२

Source: Statistical information on Nepalese Agriculture 2079/80

बिगत दश वर्षदेखिको नेपालमा आलुको क्षेत्रफल, उत्पादन र उत्पादकत्व विवरण

बर्ष	क्षेत्रफल (हे)	उत्पादन (मे.टन)	उत्पादकत्व (मे.टन/हे)
२०१२/१३	१९७२३४	२६९०४२१	१३.६४
२०१३/१४	२५५७२५	२८१७५१२	१३.७०
२०१४/१५	१९७०३७	२५८६२८७	१३.१३
२०१५/१६	१९९९७१	२८०५५८२	१४.०३
२०१६/१७	१८५८७९	२५९१६८६	१३.९४
२०१७/१८	१९५२६८	३०८८०००	१५.८१

बर्ष	क्षेत्रफल (हे)	उत्पादन (मे.टन)	उत्पादकत्व (मे.टन/हे)
२०१८/१९	१९३९९७	३११२९४७	१६.०५
२०१९/२०	१८८०९८	३१३१८३०	१६.६५
२०२०/२१	१९८७८८	३३२५२३१	१६.७३
२०२१/२२	१९८२५६	३४१०८२९	१७.२०
२०२२/२३	२०३८१२	३४८७८१६	१७.११

Source: Statistical information On Nepalese Agriculture 2079/80

आलुबाली विकास केन्द्र, निगालेको परिचय

२.१ ऐतिहासिक पृष्ठभूमि

वि.स. २०२७/२८ मा स्विस पदयात्रीहरू लामोसाँघुबाट सोलुखुम्बु जाने पैदल मार्गमा पर्ने यस रमणीय स्थलमा आफ्नो विश्राम गर्ने स्थलको र स्थानीयसंग नजिकिने क्रममा आलु उत्पादनको लागि जग्गा भाडामा लिएर डेजिरे, सि.एफ.जे. र लेडि रोजिटा जातका विकासे आलुको जातहरू खेतीका लागि लगाउन प्रोत्साहित गरेको स्थानीय अग्रजहरूको कथन रहेको छ। हालको नेपाल सरकारले (तत्कालीन श्री ५ को सरकार) वि.स. २०३२/३३ बाट उक्त स्विसहरूबाट कार्यारम्भ गरिएको १०८ रोपनी १३ आना जग्गामा विधिवत रूपमा यस केन्द्र स्थापना गरेको हो।

हाल सम्मको समयको विविध कालखण्ड आरोह अवरोह पार गर्ने क्रममा यस केन्द्रले आलुबालीको बीउ उत्पादन गरी कृषकलाई उपलब्ध गराउने, अनुसन्धानमा सहयोग गर्न र दक्ष जनशक्ति विकासमा योगदान पुर्याउने सँगसँगै केहि कठिन चुनौतीहरू पनि पार गर्ने अवसरलाई पनि आत्मसाथ गर्यो। द्वन्दको दौरान २०५९/०१/०६ गते मध्य रात र २०६१/०२/०३ गते गरी २ पटक यस केन्द्रले क्षति बेहोरेको थियो। क्षति पश्च्यातको पुनः निर्माण नहुन्जेल केन्द्रको सम्पर्क कार्यालय मुढे बजारमा रहेको थियो। मिति २०६९ को श्रावणबाट यस केन्द्र आफ्नो नव निर्मित भवनहरूमा पूर्ण रूपमा सरेको छ।

२.२ फार्म केन्द्रको संक्षिप्त परिचय र प्रभाव कार्य क्षेत्र

२.२.१ संक्षिप्त परिचय

राष्ट्रको आलुबाली विकास कार्यक्रमलाई सहयोग पुर्याउन बीउ आलु, आलु बीयाँ (TPS) उत्पादन एवं अन्य आलु उत्पादन सम्बन्धी प्रविधिको विकास गर्ने उद्देश्यले वि.सं.२०३२ सालमा सिन्धुपाल्चोक जिल्लाको तत्कालिन जेठल गा.वि.स वार्ड नं. ९ हाल लिसंखुपाखर गाउँपालिका वडा नं. ५ निगालेमा यस केन्द्रको स्थापना भएको हो। स्थापना काल देखि गुणस्तरीय बीउ उत्पादनको अलवा आलु उत्पादन प्रविधिहरू बाह्य सेवा कार्यक्रम अन्तरगत कृषक समुदायमा हस्तान्तरण गर्ने, प्राविधिक सेवाटेवा एवं स्थलगत तालिम, प्रदर्शन आदि कार्यक्रम संचालन गरी आलु बाली विकास सम्बन्धि कार्य गर्दै आएको छ।

यस केन्द्रले स्थापनाकाल वि.सं. २०३२ देखि नै राष्ट्रियस्तरमा आलुबाली विकासका कार्यक्रमहरू मध्ये बीउ आलु उत्पादनमा प्रमुख भूमिका खेल्दै आएकोमा आ.व. २०४४/०४५ मा खैरो पिप चक्के

रोगको कारण बीउ आलु उत्पादन कार्यक्रम बन्द हुन पुग्यो। तथापि खैरो पिप चक्के रोगको नियन्त्रण एवं व्यवस्थापन गर्दै रोग नियन्त्रणमा ल्याई आ.व.२०५२/०५३ देखि पुनः बीउ आलु उत्पादन कार्यक्रमको साथै वाह्य सेवा संचालन कार्यक्रम तथा बीयाँबाट आलु खेती प्रविधिको प्रसार समेत गर्दै वि.सं.२०५४/०५५ देखि आलु बीयाँ समेत उत्पादन गर्न सक्षम भई हाल वार्षिक औसत १९ के.जी. आलु बीयाँ, आ.व. २०७६/०७७ देखि पुर्व मुल बीउ PBS, आ.व. २०७७/०७८ देखि तन्तु प्रजनन् प्रयोगशाला सन्चालनमा ल्याई इन्भिट्रो विरुवा उत्पादन गर्नुका साथै करिब १८ टन विभिन्न जातका विभिन्न पुस्ताका बीउ आलु उत्पादन र विक्रि गर्दै आएको छ।

२.२.२ भौगोलिक स्थिति

यो केन्द्र बागमती प्रदेश अन्तर्गत सिन्धुपाल्चोक जिल्ला, लिसंखुपाखर गाउँपालिका वडा नं. ५ को निगाले भन्ने स्थानमा रहेको छ। समुद्र सतह देखि २५०० मिटरको उचाईमा यस केन्द्र रहेको छ। यो केन्द्र उत्तरी अक्षांश २७°४०'४५" तथा पूर्वी देशान्तर ८५°५६'१" मा अवस्थित रहेको छ।

२.२.३ हावापानी

- ✓ शितोष्ण हावापानी
- ✓ न्युनतम तापक्रमः -२°C
- ✓ अधिकत तापक्रमः २४°C
- ✓ वार्षिक औसत अधिकत तापक्रम १५° सेल्सियस र न्यूनतम तापक्रम ९° सेल्सियस
- ✓ वार्षिक औसत आर्द्रता ८२ प्रतिशत
- ✓ वार्षिक औसत बर्षा २२०० मि.मि. - ३२०० मि.मि.

आषाढ, श्रावण र भाद्र महिनामा अत्यधिक बर्षा हुने, कार्तिक देखि तुषारो पर्ने, पुष, माघ र फाल्गुणमा हिउँ पर्ने गर्दछ। फाल्गुण देखि बैशाख सम्म हावाहुरी र असिना पर्दछ।

२.३ दीर्घकालिन सोच, लक्ष्य र उद्देश्यहरू

२.३.१ दीर्घकालिन सोच

- आलु बाली उत्पादनका आवश्यक सबै पक्षहरूको विकास गरी कृषि क्षेत्रको बागवानी उप-क्षेत्र अन्तर्गत आलु उत्पादन तथा व्यवसायीकरण पक्षलाई समृद्ध बनाउने ।

२.३.२ लक्ष्य

- गुणस्तरयुक्त बीउ आलु तथा आलु बीयाँ (TPS) उत्पादन गरी कृषक समुदायमा बीउ एवं

प्रविधि हस्तान्तरण गरी उत्पादन तथा उत्पादकत्व वृद्धि गरि पोषण तथा खाद्य सुरक्षाको सुनिश्चितता र गरिबी निवारणको राष्ट्रिय उद्देश्यमा सहयोग पुर्याउने ।

२.३.३ उद्देश्यहरू

- आलु बालीहरूको पि. बि. एस., टि. पि. एस. तथा बिभिन्न पूस्ताका बीउ उत्पादन गरी बीउ उत्पादक कृषकलाई बितरण गर्ने।
- आलुबालीहरूको तन्तु प्रजनन् प्रयोगशालावाट भाइरस मुक्त गरिएका इन्भिट्रो विरुवाहरू उत्पादन गरी पि. वि. एस. उत्पादक फार्म केन्द्र तथा कृषक संस्थाहरूलाई वितरण गर्ने।
- आलु बालीहरूको जातिय संरक्षण र सम्बर्धन गर्ने।
- आलु बालीमा समस्यामूलक परिक्षणहरू गर्ने।
- बीउ आलु उत्पादक कृषकलाई प्राविधिक सेवाटेवा उपलब्ध गराउने।
- बीउ आलुको गुणस्तर नियन्त्रण तथा सुपरिबेक्षण गर्ने।
- बीउ आलु उत्पादक कृषकहरूलाई बीउ आलु उत्पादन सम्बन्धमा तालिम दिने।

२.४ प्रभाव कार्यक्षेत्र

- पहिलो प्रभाव क्षेत्र- सिन्धुपाल्चोक ,दोलखा ,काभ्रे र रामेछाप
- दोस्रो प्रभाव क्षेत्र- देशैभरीका आलु उत्पादनहुने क्षेत्र तथा संलग्न हुने निकाय र कृषकहरू

२.५ कार्य विवरण, जनशक्ति र प्रमुख कार्यहरू

२.५.१ कार्य विवरण

- आलु बालीको पि. बि. एस. उत्पादन गर्ने।
- आलु बीयाँ टि. पि. एस उत्पादन गर्ने।
- आलुबालीहरूको तन्तु प्रजनन् प्रयोगशालावाट भाइरस मुक्त गरिएका इन्भिट्रो विरुवाहरू उत्पादन गर्ने।
- आलु बालीहरूको जातिय संकलन र सम्बर्धन गर्ने।
- नयाँ आलु बालीहरूको जातिय परिक्षण अध्ययन गर्ने।
- बिभिन्न पूस्ताका बेसिक बीउ आलु उत्पादन गरी बीउ उत्पादक कृषकलाई बिक्रि बितरण गर्ने।

- आलु बीयाँबाट आलु उत्पादन प्रदर्शन गर्ने।
- बीउ आलु उत्पादक कृषकलाई प्राविधिक सेवाटेवा उपलब्ध गराउने।
- बीउ आलु उत्पादक कृषकहरूलाई बीउ आलु उत्पादन सम्बन्धमा तालिम दिने।

२.५.२ जनशक्ति

स्थायी दरबन्दी र पदपूर्ति

क्र.स.	पद	श्रेणी	स्वीकृत दरबन्दी	पदपूर्ति	रिक्त	कैफियत
१	बरिष्ठ बागवानी विकास अधिकृत	रा.प.द्बितीय (प्रा.)	१	१	०	
२	माटो विज्ञ	रा.प. तृतीय (प्रा.)	१	०	१	
३	बागवानी विकास अधिकृत	रा.प. तृतीय (प्रा.)	२	१	१	FANSEP काजमा
४	बाली संरक्षण अधिकृत	(.रा.प. तृतीय (प्रा	१	०	१	
५	प्राविधिक सहायक	रा.प.अनं प्रथम (प्रा.)	४	३	१	PMAMP काजमा
६	खरिदार	रा.प.अनं द्बितीय (प्र.)	१	१	०	
७	सहलेखापाल	रा.प.अनं द्बितीय (प्र.)	१	१	०	
८	ह.स.चा.	श्रेणी विहिन	१	०	१	
९	कार्यालय सहयोगी	श्रेणी विहिन	३	१	२	
	जम्मा		१५	८	७	

२.५.३ केन्द्रमा कार्यरत कर्मचारीहरूको विवरण

क्र.सं.	कर्मचारीको नाम थर	पद	श्रेणी	शैक्षिक योग्यता	कर्मचारीको स्थायी ठेगाना	सम्पर्क नं.	ईमेल	कैफियत
१	अरुण खनाल	बरिष्ठ बाग. वि. अ.	रा. प. द्वि. (प्रा.)	स्नातकोत्तर, बागवानी	म्याग्दे१-, तनहुँ	९८५१२३५८१६	arunkhanaloom@gmail.com	
२	रितेस कुमार झा	बागवानी वि. अधिकृत	रा. प. तृ. (प्रा.)	स्नातक तह	पिपरा गाउँपालिका १, एकरिहया, महोत्तरी	९८६५१५९०५६		काजमा **FANSEP**
३	हिमाल भुसाल	प्राविधिक सहायक	रा. प. अनं. प्रथम	बि. एसी. एजी	ऐरावती गा.पा.०६-, प्युठान	९८४९७०८२६५	himalagri@gmail.com	
४	सुनिल कुमार चौधरी	प्राविधिक सहायक	रा. प. अनं. प्रथम	आई.एस्सी.एजी	गुजरा न.पा.०७, रौतहट	९८६४४१०४६७	chaudharysunil9988@gmail.com	
५	छबिन अधिकारी	खरिदार	रा. प. अनं. (द्वि.)	स्नातकोत्तर	भद्रपुर२-, झापा	९८४२६८४१००	chhabinad@gmail.com	
६	भानुभक्त पोखेल	सहलेखापाल	रा. प. अनं. (द्वि.)	स्नातक तह	खोटेहाङ छ खोटाङ (दुहबी ४ सुनसरी)	९८६३९७१९८३	bhanupokharel2060@gmail.com	
७	हरिगोपाल आचार्य	प्राविधिक सहायक	रा. प. अनं. प्रथम	आई.एस्सी.एजी	म्याङलुङ ४, तेह्रथुम			काजमा **PMAMP**
८	देब ब. श्रेठ	कार्यालय सहयोगी	श्रेणी बिहिन	१० कक्षा	लिसंखुपाखर ०५, सिन्धुपाल्चोक	९६१६४४६५०४		
	परामर्श/करार							
१	बिजय राना मगर	बायोटेक्नोलोजिस्ट अधिकृत		बि. टेक. बायोटेक्नोलोजी	सुनवल न.पा.०३-, नवलपरासी पश्चिम	९८४३५३५५१९	bijayarana2051@gamail.com	परामर्श
२	कृष्ण नाथ योगी	प्राविधिक सहायक	रा. प. अनं. प्रथम	आई. एस्सी. एजी	शुभकालिका गा.पा.०२, कालिकोट	९८५८०५८०५५	yogikrishna43@gmail.com	करार
३	रिता सापकोटा	बायोटेक्नोलोजिस्ट सहायक		स्नातक बायोटेक्नोलोजी	कानेपोखरी००-, मोरङ	९८४८४४०२३४	btech.rita.sapkota03@gmail.com	परामर्श
४	जगदीश पौडेल	ह. स. चा.	श्रेणी बिहिन		मेलुङ दोलखा	९८४१४२८४८५		करार
५	कृष्ण ब. श्रेठ	कार्यालय सहयोगी	श्रेणी बिहिन		भिमेश्वर न.पा ०९, दोलखा	९८४०५८८३०५		करार
६	अनु श्रेठ	कार्यालय सहयोगी	श्रेणी बिहिन		भिमेश्वर न.पा ०९, दोलखा	९८६९१६६७८८		करार
७	राजकुमार श्रेठ	चौकीदार/पाले	श्रेणी बिहिन		लिसंखुपाखर ०५, सिन्धुपाल्चोक	९७४५४०२१५०		करार
८	ओम ब. श्रेठ	चौकीदार/पाले	श्रेणी बिहिन		लिसंखुपाखर ०५, सिन्धुपाल्चोक	९८०८९०९३२५		करार
९	रिना जोशी	बगैंचे	श्रेणी बिहिन		लिसंखुपाखर ०५, सिन्धुपाल्चोक	९८४३४९७७१२		करार

२.५.४ प्रमुख कार्यहरू

यस केन्द्रको प्रमुख कार्य यस प्रकारका रहेका छन्-

१) उत्पादन तथा बिक्री वितरण कार्य - पि. बि. एस.,बेसिक बीउ, आलुबालीको ईनभिट्रो बिरुवा, टि. पि. एस. तथा तरकारी वेर्ना उत्पादन तथा वितरण।

२) आलुबालीको प्रविधि अध्ययन परिक्षण, प्रदर्शन तथा प्रविधि हस्तान्तरण।

३) स्थलगत तथा केन्द्रमा आवासीय तालिम कार्यक्रम।

४) आलुबालीका जर्मप्लाज्म संकलन तथा सम्बर्द्धन।

५) बाली उपचार शिबिर तथा माटो परिक्षण शिबिरहरू सन्चालन।

६) आलुबाली विकाससँग सम्बन्धित विबिध प्रकारका समस्यामा आधारित कार्यक्रमहरू सन्चालन।

२.६ भौतिक पूर्वाधारको अवस्था

भू-उपयोग विवरण

नापी प्रणालीद्वारा गरिएको नापी अनुसार केन्द्रको कूल क्षेत्रफल १०८ रोपनी १३ आना रहेको छ।

जग्गा उपयोगको स्थिती	इकाई	क्षेत्रफल	प्रतिशत
क) खेती गरिएको क्षेत्रफल	हेक्टर	३.८१६	६८.९३
ख) सिजनल बालीले ढाकेको क्षेत्रफल	हेक्टर	३.७६१	६७.९४
ग) बहु बर्षिय बालीले ढाकेको क्षेत्रफल (किवि)	हेक्टर	०.०५५	०.९९
घ) कार्यालय भवन, फार्म सिंचाई र सडक पूर्वाधारले ढाकेको क्षेत्रफल	हेक्टर	०.६६१	११.९४
ङ) बन, खोल्सा तथा अन्य	हेक्टर	१.०५८७	१९.१३
जम्मा (१०८ रोपनी १३ आना)	हेक्टर	५.५३५७	१००
च) भाडामा लिई खेति गरिएको क्षेत्रफल (१७.५ रोपनी)	हेक्टर	०.८९	

२.७ स्थापना कालदेखि हालसम्म कार्यरत केन्द्र प्रमुखहरू

क्र.सं.	नाम	कार्य अवधि	
		देखि	सम्म
१	महेश्वर सापकोटा	२०३३ श्रावन	२०३४ श्रावन
२	भोलाप्रसाद अधिकारी	२०३४ श्रावन	२०३४ कार्तिक
३	हिरामणी अधिकारी	२०३४ कार्तिक	२०३७ आश्विन
४	गजेन्द्र सेन निरौला	२०३७ आश्विन	२०४० माघ
५	तारालाल लामा	२०४० माघ	२०५० जेष्ठ
६	श्याप्रसाद ढकाल	२०५० जेष्ठ	२०६२ माघ
७	नारायणप्रसाद भण्डारी	२०६२ चैत्र	२०६७ आश्विन
८	राजेशकुमार के.सी.	२०६७ फाल्गुन	२०७० आश्विन
९	कृष्णप्रसाद पौडेल	२०७० कार्तिक	२०७६ चैत्र
१०	हरिप्रसाद गुरुङ	२०७६ चैत्र	२०७७ भाद्र
११	बिजय कुमार गिरी	२०७७ भाद्र	२०८० फागुन
१२	सुदिप रेग्मी (निमित्त केन्द्र प्रमुख)	२०८० चैत्र	२०८१/०६/२८
१३	बिजय कुमार गिरी	२०८१/०६/२९	२०८१/०८/०२
१४	डोलराज पाण्डे (निमित्त केन्द्र प्रमुख)	२०८१/०८/२८	२०८१/१२/१९
१५	अरुण खनाल	२०८१/१२/२०	हालसम्म

२.८ केन्द्रमा रहेका प्रमुख जिन्सी माल सामानको विवरण

क्र.सं.	सामानको नाम	मौजात	सबुत	मर्मत हुन सक्ने	मर्मत हुन नसक्ने	कैफियत
१	अफिस टेवुल	१९	११	८	०	
२	टि टेवुल	१६	१४	२	०	
३	काठको टुल	६	३	१	२	
४	काठको दराज	५	५	०	०	
५	स्टिल दराज	११	११	०	०	

क्र.सं.	सामानको नाम	मौजात	सबुत	मर्मत हुन सक्ने	मर्मत हुन नसक्ने	कैफियत
६	फोल्डिङ्ग मेच	२	१	०	१	
७	पलङ्ग/खाट	३४	१६	०	१८	
८	काठको र्याक/ रेक	१४	१०	०	४	
९	सोलार ड्रायर	४	४	०	०	
१०	सेण्टर टेवुल	१	१	०	०	
११	आलु सुकाउने फ्लोर	११	११	०	०	
१२	साइड युनिट अफिस टेबल	१	१	०	०	
१३	पुसब्याक रिभोल्भिङ मेच	१	१	०	०	
१४	काठको बोर्ड	१	१	०	०	
१५	एडिसिगं टेबल	१	१	०	०	
१६	स्टिल दराज लकर-२ र्याक -२	६	६	०	०	
१७	अफिस रिभल्भिङ्ग मेच	१	१	०	०	
१८	सोफा	१	१	०	०	
१९	काठको दराज	४	४	०	०	
२०	मोटर साईकल	४	३	१	०	
२१	निसान जिप	१				
२२	टोयोटा पिकअप	१	०	०	१	बिग्रिएर थन्केको
२३	गोरु	४	४	०	०	
२४	कम्प्युटर	८	६	०	२	
२५	प्रिण्टर	५	५	०	०	

क्र.सं.	सामानको नाम	मौजात	सबुत	मर्मत हुन सक्ने	मर्मत हुन नसक्ने	कैफियत
२६	यु.पि.एस. ब्याट्री	२	१	०	१	
२७	इन्क्युवेटर	३	१	०	२	
२८	ह्याण्ड सूजर रिफ्याक्ट्रो मिटर	२	२	०	०	
२९	क्यामरा	२	१	०	१	
३०	इन्भर्टर ८८० भोल्ट	१	१	०	०	
३१	इजिप्ट ब्याट्री	१	१	०	०	
३२	रेफ्रिजरेटर	१	१	०	०	
३३	ल्यापटप	५	४	१	०	
३४	पानी तान्ने पम्प	२	१	०	१	
३५	माउस वायरलेस	१	०	०	१	
३६	जि.पि.एस. मेसिन	१	१	०	०	
३७	जेनरेटर ५ के. भि.	१	०	१	०	
३८	क्यामरा लेन्स ७५० एम. एम.	१	०	०	१	
३९	सि.डि.एम.ए. फोन	३	२	०	१	
४०	भ्याकुम क्लिनर	२	२	०	०	
४१	ग्यास गिजर सेट	१	१	०	०	
४२	डिजिटल व्यालेन्स	२	१	०	१	
४३	ग्यास हिटर	२	२	०	०	
४४	सोलार प्यानल	४	४	०	०	
४५	इन्भटर	२	२	०	०	
४६	हाइ प्रेसर पम्प	१	०	०	१	

क्र.सं.	सामानको नाम	मौजात	सबुत	मर्मत हुन सक्ने	मर्मत हुन नसक्ने	कैफियत
४७	A/C सेट	६	६	०	०	
४८	Stabilizer 5 KVA	२	२	०	०	
४९	सामसुङ मोबाइल	१	१	०	०	
५०	फोटोकपी मेशिन	३	०	३	०	
५१	स्क्यानर	१	१	०	०	
५२	जेनरेटर २० के. भि.	१	१	०	०	
५३	Aqua osmo filter	१	१	०	०	
५४	टि.भि.	२	२	०	०	
५५	१४ इन्च LED Monitor	१	१	०	०	
५६	ट्रान्सफर्मर १०० के.भि.ए	१	१	०	०	
५७	जुसर मेशिन	२	१	०	१	
५८	स्प्रेयर/पावर स्प्रेयर	१२	२	३	७	
५९	पानी ट्याकीं 1000 लि.	२	२	०	०	
६०	पावर टिलर	५	२	१	२	
६१	ट्रयाक्टरको कल्टी	२	०	०	२	
६२	१२ एम.एम. डण्डी	४१४४	३१९२	०	८५०	
६३	ड्रिल मेसिन	१	०	१	०	
६४	आलुको ग्रेडर मेसिन	१	१	०	०	
६५	डिजिटल ब्यालेन्स	३	२	०	१	
६६	Budding and Grafting Knife	१	१	०	०	
६७	हिलटेक टकीं हेभी १००० लि.	३	३	०	०	

क्र.सं.	सामानको नाम	मौजात	सबुत	मर्मत हुन सक्ने	मर्मत हुन नसक्ने	कैफियत
६८	हिलटप टर्की	२	१	०	०	
६९	ग्यास सिलिण्डर	५	५	०	०	
७०	Rice pressure cooker	३	३	०	०	
७१	केन्द्रको जग्गा	-१०८ -१३ ४-६	-१०८ -६-१३ ४			रोपनीमा
७२	उपकरण सहितको तन्तु प्रजनन् प्रयोगशाला	१	१			

२.९ आलुको जर्मप्लाज्मको विवरण

क्र. सं.	आलुको जात	उत्पादकत्व (टन प्रति हेक्टर)	वनस्पतिक स्वरूप (बोटको आकार र आलुको दाना)	रोग अवरोधक क्षमता
१	निलप्रसाद सेतो	२५	➢ होचो ➢ सेतो बोक्रा भएको	➢ Highly susceptible to blight
२	गाँजले	३३.९२	➢ मध्यम ➢ सेतो बोक्रा भएको	➢ Tolerant to blight
३	मिरा	२५.२	➢ मध्यम ➢ रातो बोक्रा भएको	➢ Slightly susceptible to blight
४	जिरी चक्रे	२७.४४	➢ मध्यम ➢ बैजनी बोक्रा भएको	➢ Susceptible
५	तुने लोकल	१६	➢ होचो ➢ रातो बोक्रा भएको	➢ Highly susceptible
६	मुस्ताङ्ग लोकल सेतो	१४.८८	➢ होचो ➢ सेतो बोक्रा भएको	➢ Susceptible

क्र. सं.	आलुको जात	उत्पादकत्व (टन प्रति हेक्टर)	वनस्पतिक स्वरूप (बोटको आकार र आलुको दाना)	रोग अवरोधक क्षमता
७	थोतेकाली खिम्ती	४४.०८	➢ मध्यम ➢ रातो बोक्रा भएको	➢ Slightly tolerant to blight
८	धुन्चेडाँडा स्थानिय	४७.२	➢ मध्यम ➢ सेतो बोक्रा भएको	➢ Tolerant
९	पेरीकोली	३९.२	➢ अग्लो ➢ रातो बोक्रा भएको	➢ Blight tolerant
१०	खुमल रातो	४१.६६	➢ मध्यम ➢ रातो बोक्रा भएको	
११	निलप्रसाद रातो	३२.३२	➢ मध्यम ➢ रातो बोक्रा भएको	➢ Tolerant
१२	मेलुङ्ग सेतो	२९.८४	➢ मध्यम ➢ सेतो बोक्रा भएको	➢ Susceptible
१३	लाप्चाने रातो	३५.१२	➢ मध्यम ➢ रातो बोक्रा भएको	➢ Tolerant
१४	निगाले सेतो	३५.८४	➢ मध्यम ➢ सेतो बोक्रा भएको	➢ Highly susceptible
१५	ल्याण्ठे	३३.६	➢ अग्लो ➢ रातो बोक्रा भएको	➢ Slightly tolerant
१६	विगु लोकल	३३.८४	➢ मध्यम ➢ रातो बोक्रा भएको	➢ Tolerant to blight
१७	एन.पि.आई. १०६	२६.४	➢ मध्यम ➢ रातो बोक्रा भएको	➢ Highly susceptible
१८	डाँडापाखर सेतो	१९.६	➢ मध्यम ➢ सेतो बोक्रा भएको	➢ Tolerant

क्र. सं.	आलुको जात	उत्पादकत्व (टन प्रति हेक्टर)	वनस्पतिक स्वरूप (बोटको आकार र आलुको दाना)	रोग अवरोधक क्षमता
१९	किर्ने रातो	४५.२८	➢ मध्यम, झ्म्म परेको ➢ रातो बोक्रा भएको	➢ Slightly tolerant to blight ➢ Slightly susceptible to wart
२०	शैलुङ्गे निलो	२०	➢ अग्लो, नझ्याङ्गिने ➢ रातो बोक्रा भएको	➢ Slightly susceptible to blight
२१	जिरी रातो (लोकल)	४३.२	➢ मझौला ➢ रातो बोक्रा भएको	➢ Tolerant
२२	कोट स्थानिय	२५.७६	➢ मध्यम ➢ रातो बोक्रा भएको	➢ Blight tolerant
२३	ब्रिटिश	३१.५२	➢ होचो ➢ रातो बोक्रा भएको	➢ Highly susceptible
२४	शैलुङ्गे सेतो	२०.६४	➢ मझौला ➢ सेतो बोक्रा भएको	➢ Highly susceptible to blight
२५	हेलम्बु स्थानिय	१५.६८	अग्लो मध्यम ➢ रातो बोक्रा भएको	➢ Susceptible highly
२६	छोइताङ्गे स्थानिय	१०.०४	➢ होचो मध्यम ➢ रातो बोक्रा भएको	➢ Resistant to blight ➢ Slightly susceptible to wart
२७	शैलुङ्ग २	२५.१२	➢ मध्यम ➢ रातो बोक्रा भएको	➢ Tolerant
२८	शैलुङ्ग १	१२.४८	➢ मध्यम ➢ रातो बोक्रा भएको	➢ Tolerant
२९	रोजिटा		➢ अग्लो मध्यम ➢ रातो बोक्रा भएको	
३०	CIP ३९१०५८.१७५	३२	➢ मध्यम ➢ रातो बोक्रा भएको	➢ Resistant to blight ➢ Susceptible to wart

क्र. सं.	आलुको जात	उत्पादकत्व (टन प्रति हेक्टर)	वनस्पतिक स्वरूप (बोटको आकार र आलुको दाना)	रोग अवरोधक क्षमता
३१	CIP ३०४३६८.४५२	३२.२५६	➢ होचो ➢ रातो बोक्रा भएको	➢ Slightly tolerant
३२	कार्डिनल	३४.८	➢ होचो ➢ रातो बोक्रा भएको	➢ Highly susceptible to blight
३३	निगाले सिलेक्सन	३५.८४	➢ अग्लो ➢ रातो बोक्रा भएको	
३४	CIP.११२		➢ मध्यम ➢ रातो बोक्रा भएको	
३५	CIP ३०४३५१.१०९		➢ मध्यम ➢ रातो बोक्रा भएको	
३६	आरु आलु	४३.२	➢ अग्लो मध्यम	➢ Slightly susceptible
➢चाईनिज जर्मप्लाप्जहरू				
१	Long Potato 7	१६.६६	➢ मध्यम ➢ सेतो बोक्रा भएको	➢ Slightly susceptible
२	Long Potato 10	१६.१३	➢ मध्यम ➢ सेतो बोक्रा भएको	➢ Moderate
३	Long Potato 14	१३.३९	➢ मध्यम ➢ सेतो बोक्रा भएको	➢ Moderate
४	LK 99	८.२८	➢ मध्यम ➢ सेतो बोक्रा भएको	➢ Moderate
५	L0109-4	१८.५५	➢ अग्लो ➢ सेतो बोक्रा भएको	➢ Moderate
६	Yun Potato 105	२४.०७	➢ मध्यम ➢ सेतो बोक्रा भएको	➢ Resistance
७	Yun Potato 603	१३.५७	➢ मध्यम ➢ रातो बोक्रा भएको	➢ Tolerant

क्र. सं.	आलुको जात	उत्पादकत्व (टन प्रति हेक्टर)	वनस्पतिक स्वरूप (बोटको आकार र आलुको दाना)	रोग अवरोधक क्षमता
८	Ziyun 1	८.८७	➢ होचो ➢ निलो बोक्रा भएको	➢ Tolerant
९	Mira	१६.७५	➢ अग्लो ➢ सेतो बोक्रा भएको	➢ Moderate
१०	Qing Potato 9	२१.६८	➢ अग्लो ➢ रातो बोक्रा भएको	➢ Resistance
११	Emma 1	१४.७२	➢ मध्यम ➢ सेतो बोक्रा भएको	➢ Tolerant
१२	Emma 2	१२.१७	➢ अग्लो ➢ सेतो बोक्रा भएको	➢ Moderate

२.१० नागरिक वडापत्र

क्र.सं.	प्रदान गरिने सेवाहरू	कार्यविधि	सम्बन्धित व्यक्ती	शूल्क	समय
१	सिफारिस आलुका जातहरूको मूल बीउ उत्पादन तथा विक्रि वितरण	किसिम र जातको परिमाण खुलाई अग्रिम निवेदन दिने	प्रा.स. र स्टोर शाखा	सरकारी दररेट बमोजिम	१०-३० मिनेट भित्र
२	आलु वियाँ (टि.पि.एस.) र सिडलिंग ट्युवर उत्पादन तथा विक्रि वितरण	किसिम र जातको परिमाण खुलाई अग्रिम निवेदन दिने	प्रा.स. र स्टोर शाखा	सरकारी दररेट बमोजिम	१-३ दिन भित्र
३	प्राविधिक सेवा, टेवा	कस्तो सेवा चाहिएको खुलाई केन्द्रमा सम्पर्क गर्ने	प्राविधिक कर्मचारिहरू	निःशुल्क	१-२ दिन भित्र

क्र.सं.	प्रदान गरिने सेवाहरू	कार्यविधि	सम्बन्धित व्यक्ती	शूल्क	समय
४	स्थलगत घुम्ती तालिम स्कुल हर्टिकलचर तालिम र विभिन्न प्रर्दशनहरू संचालन	केन्द्रको स्वीकृत कार्यक्रम अनुसार केन्द्रको प्रभाव क्षेत्रमा गई संचालन गर्ने	प्राविधिक कर्मचारिहरू	निःशुल्क	कार्यक्रमको नर्मस र कार्यविधी अनुसारको अवधि
५	बीउ आलु प्रमाणीकरण र भण्डारण सम्बन्धि तालिम दिने	केन्द्रको स्वीकृत कार्यक्रम अनुसार केन्द्रको प्रभाव क्षेत्रमा गई संचालन गर्ने	प्राविधिक कर्मचारिहरू	निःशुल्क	कार्यक्रमको नर्मस र कार्यविधि अनुसारको अवधि
६	प्रशासन तथा जिन्सी सम्बन्धि	केन्द्रमा सम्पर्क गर्नु पर्ने	खरिदार	नियम अनुसार लाग्ने शुल्क	तुरुन्त
७	लेखा तथा आर्थिक कारोवार सम्बन्धि	केन्द्रमा सम्पर्क गर्नु पर्ने	स.लेखापाल	नियम अनुसार लाग्ने शुल्क	१ हप्ता भित्र
८	उजुरी सुन्ने	मौखिक तथा लिखित निवेदन दिने	बाली संरक्षण अधिकृत	निःशुल्क	तुरुन्त

आ.व. २०८०/८१ मा संचालित कार्यक्रम

३.१ आ.व. २०८०/८१ को वार्षिक प्रगती विवरण

क्र.स.	कार्यक्रम/ क्रियाकलाप	खर्च शीर्षक	इकाई	वार्षिक लक्ष्य			वार्षिक प्रगति		
				परिमाण	भार	बजेट	परिमाण	भार	भारित प्रगति %
अ) पूँजीगत खर्च अन्तगत कार्यक्रमहरू									
११.३.१०.१८	टिस्युकल्चर ल्यावको लागि मेशिनरी सामाग्री खरिद	३११२२	पटक	१	०.५२	२	१	०.५	०.३२
११३.१९.७३.	कार्यालय तथा प्रयोशा-लामा जडान गरिएका एयर कन्डिस्नर तथा अन्य उपकरणहरूको लागी १०० KVA को भोल्टेज स्टेभलाईजर खरिद एव जडान	३११२२	संख्या	१	१.८७	६	०	०.	०.००
११.३.२२.६०	प्रिन्टर खरिद (थ्रि इन वन)	३११२२	संख्या	१	०१२.	०.४	१	०१२.	......
११.३.२२.२५८	पोल सहित सोलार बत्ती जडान	३११२२	संख्या	३	०.९३	३	३	०.९३	
११.६.१३.३२६	कार्यालय तथा आवाशका लागि कर्पेट खरिद	३११२३	मि.	२०	०.३१	१	२०	०.३१	
११.६.२.१७१	रष्टिक स्टोर तथा पि.बि. एस उत्पादन गर्ने स्क्रिन हाउस सुद्धिढिकरण	३११३१	पटक	२	१.५६	५	२	१.५६	
११.५.२९.२१	सार्वजनिक निर्माण कार्यको लागि इन्जिनिय-रिङ सेवा परामर्श	३११३५	पटक	१	०.९३	३	१	०.९३	
११.४.२२.५०२	केन्द्रको जग्गा (गढ़ा कान्ला) सुधार कार्यक्रम	३११५९	हेक्टर	१	१.५६	५	१	१.५६	

क्र.स.	कार्यक्रम/ क्रियाकलाप	खर्च शीर्षक	इकाई	वार्षिक लक्ष्य			वार्षिक प्रगति		
				परिमाण	भार	बजेट	परिमाण	भार	भारित प्रगति %
११.४.२२.६०६	बीउआलु उत्पादन सुरक्षाको लागि केन्द्रको जग्गा घेरबार	३११५९	पटक	१	१२.४७	४०	१	१२.४७	
११.४.२२.७६९	केन्द्रको खानेपानी मुहान तथा सिंचाई टंकी सुद्धिढिकरण	३११५९	पटक	१	३.१२	१०	१	३.१२	
११.४.२२.७७०	आलु क्युरिङ्ग भवन सुद्धिढिकरणका साथै सडक र नाला निर्माण	३११५९	पटक	१	१.८७	६	१	१.८७	
११.४.२२.९५१	केन्द्रको मुल गेट देखी ग्यारेज सम्मको बाटो निर्माण	३११५९	पटक	१	१.८७	६	१	१.८७	
अ) पुँजीगत खर्च कार्यक्रमको जम्मा				३४	२७.२३	८७.४	३३.५	२५.०६	९२.०३

क्र.स.	कार्यक्रम/ क्रियाकलाप	खर्च शीर्षक	इकाई	वार्षिक लक्ष्य			वार्षिक प्रगति		
				परिमाण	भार	बजेट	परिमाण	भार	भारित प्रगति %
आ) चालु खर्च अन्तर्गतका कार्यक्रमहरू									
१.१.१.४	रा.प. द्वितीय	२११११	जना	०	२.६	८.३५	३.	२.६	
१.१.१.५	रा.प. तृतीय	२११११	जना	०	८.८	२८.२४	६.५	६.४३	
१.१.१.६	रा.प.अनं. प्रथम	२११११	जना	०	७.०४	२२.५८	६.	४.१९	
१.१.१.७	रा.प.अनं.द्वितीय	२११११	जना	०	३.२७	१०.४८	६.	३.०६	
१.१.१.३०	का. स. पाँचौं स्तर	२११११	जना	०	१.६३	५.२४	७.	१.३१	
१.३.१.१	निजामती कर्मचारीहरूको पोशाक खर्च	२११२१	जना	११	०.३४	१.१	१.	०.३४	
१.२.१.२६	रा प दीतिय	२११३१	संख्या	१	०.०७	०.२१	४.	०.०८	
१.२.१.२७	रा प तृतिय	२११३१	संख्या	४	०.२	०.६५	४.५	०.२३	
१.२.१.२८	रा प अ प्रथम	२११३१	संख्या	४	०.१४	०.४६	७.	१.७४	
१.२.१.२९	रा प अ दितिय	२११३१	संख्या	२	०.०७	०.२२	५.	३.२	
१.२.१.३०	का.स.	२११३१	जना	१	०.०३	०.१	६.	०.०४	

क.स.	कार्यक्रम/ क्रियाकलाप	खर्च शीर्षक	इकाई	वार्षिक लक्ष्य			वार्षिक प्रगति		
				परिमाण	भार	बजेट	परिमाण	भार	भारित प्रगति %
१.२.२.१	स्थायी कर्मचारीको महंगी भत्ता	२११३२	जना	११	०.८२	२.६४	१.	०.८४	
१.२.४.५	बैठक भत्ता	२११३४	पटक/ किसिम	४	०.१७	०.५६	३.	०.१३	
१.२.१०.२०	दशै तिहारमा पाले पहरा भत्ता	२११३९	संख्या	१	०.०२	०.०५	१.	०.०२	
१.६.४.१	कर्मचारीको योगदानमा आधारित वीमा कोष खर्च	२१२१३	जना	११	०.१७	०.५३	१.	०.०८	
२.१.२.१	बिद्युत महशुल	२२१११	पटक	६९	१.५६	५.०१	९.	१.५६	
२.१.३.१	जारको पिउने पानी	२२१११	जार	८	०.१२	०.४	८.	०.०८	
२.१.३.२	ट्याङ्करको पानी	२२१११	संख्या	०.५	०.१२	०.४	०.	०.	
२.१.६.१	टेलिफोन महसुल	२२११२	महिना	३	०.२५	०.८	१२.	०.२४	
२.१.७.१	ईमेल/ इन्टरनेट/वेवसाइट महसुल	२२११२	महिना	४	०.२८	०.८९	४.	०.२७	
२.१.९.१	हुलाक/कुरियर खर्च	२२११२	पटक	१	०.०२	०.०८	४.	०.०४	
२.२.२.२	पेट्रोल- दुई पाङ्ग्रे	२२२१२	लीटर	४८०	०.२६	०.८४	४३२.	०.२६	
२.२.२.३	डिजेल	२२२१२	लीटर	१३२०	०.६८	२.१८	१३२०.	०.६८	
२.२.२.५	अनुगमनमा प्रयोगहुने गाडीको इन्धन	२२२१२	लीटर	१९२०	१.०२	३.२७	१३२३.	०.७१	
२.३.१.२	हलुका सवारी साधन मर्मत खर्च	२२२१३	वटा	२	१.५६	५	८.	१.५५	
२.३.१.३	दुई पाङ्ग्रे सवारी साधन मर्मत खर्च	२२२१३	वटा	४	०.१७	०.५६	१६.	०.१६	
२.९.२.१	गाडी विमा	२२२१४	पटक/ संख्या	२	०.२५	०.८	१.	०.१८	
२.९.२.२	मोटरसाइकल विमा	२२२१४	पटक/ संख्या	४	०.१	०.३३	१.	०.०७	
२.३.२.३	जेनेरेटर मर्मत खर्च	२२२२१	वटा	१	०.१९	०.६	२.	०.२	
२.३.२.६	प्रयोगशाला उपकरण मर्मत	२२२२१	पटक	१	०.३१	१	४.	०.३२	
२.३.२.४४	कम्प्युटर, प्रन्टर, फोटोकपि, स्क्यानर तथा अन्य उपकरण मर्मत	२२२२१	महिना	१०	०.१६	०.५	१०.	०.१५	
२.३.२.९९	पावर टिलर मर्मत	२२२२१	संख्या	५	०.१६	०.५	३.	०.०९	
२.३.३.१०२	खानेपानी तथा विजुली मर्मत संभार	२२२३१	पटक	२	०.५६	१.८	१.	०.२८	
२.३.९.३१७	आवास तथा कार्यालय भवनको मर्मत संभार	२२२३१	पटक	१	०.६२	२	१.	०.६२	

क्र.स.	कार्यक्रम/ क्रियाकलाप	खर्च शीर्षक	इकाई	वार्षिक लक्ष्य			वार्षिक प्रगति		
				परिमाण	भार	बजेट	परिमाण	भार	भारित प्रगति %
२.३.१४.१	पुराना कुर्सी टेबल , दराज तथा फर्नीचर मर्मत संभार	२२२९१	पटक/ संख्या	२०	०.२९	०.९४	१२.	०.२४	
२.४.१.२	पत्रपत्रिका तथा पुस्तिका खरीद	२२३११	महिना	१२	०.१३	०.४१	९.	०.०९	
२.४.१.३	अरु मालसामान खर्च(अरु मालसा-मान खर्च)	२२३११	पटक	४	०.५६	१.८	४.	०.५६	
२.४.१.४	कार्यालयको लागि स्टेसनरी, टोनर तथा अन्य मालसामान	२२३११	पटक/ संख्या	४	०.५६	१.८	४.	०.५६	
२.९.५.१	दुइ हल गोरुको लागि आहार	२२३१२	संख्या	४	०.३१	१.०१	४.	०.३	
२.२.३.२	ग्यााँस	२२३१४	संख्या	४८	०.२७	०.८७	४८.	०.२८	
२.२.३.१०	मिनीटिलरको लागि इन्धन्	२२३१४	लीटर	५००	०.२२	०.७	५००.	०.२	
२.२.३.२८	दाउरा, ब्याट्रि मैन वत्ती तथा अन्य	२२३१४	पटक	१	०.०८	०.२५	१.	०.०५	
२.२.३.६७	पि.बि.एस. उत्पादनमा टिस्युकल्चर ल्याबको लागि जेनेरेटरको डिजेल	२२३१४	लीटर	१२००	०.५९	१.८८	९००.	०.४७	
२.४.१४.४७	पुजिगत कार्यहरूको सूचना प्रकाशन	२२३१५	पटक	२	०.५	१.६१	३.	०.३५	
२.५.१.७१	टिस्युकल्चर ल्याव संचालनको लागि विज्ञ सेवा करार	२२४११	पटक/ संख्या	१	१.६३	५.२२	३.	१.६३	
२.५.१.७२	कम्प्यूटर तथा मेशिनरी सामानको सर्भिसिङ्ग करार सेवा	२२४११	पटक	१	०.३	०.९६	२.	०.१४	
२.५.२.५४७	तन्तुप्रजनन् प्रयोगशालामा प्राविधिक सहायक विज्ञ सेवा करार	२२४११	जना	१	१.२	३.८५	२.	०.८	
२.५.३.४	इलेक्ट्रिसियन सर्भिस करार	२२४११	पटक	१	०.३	०.९६	३.	०.३	
२.५.३.३७५	कार्यालय तथा बगैचा सरसफाई	२२४११	जना	१	०.८२	२.६४	१२.	०.८४	
२.५.३.५२४	चौकीदार/पाले सेवा परामर्शमा	२२४११	जना	२	१.६५	५.२८	६.	१.६५	
२.५.३.६६०	रा.प.अनं.प्रथम (प्रा.) ब्यक्ति करार	२२४११	संख्या	१	१.२७	४.०८	२.	१.२८	
२.५.७.४	सेवा करारका कर्मचारीलाई चाडपर्व खर्च	२२४१३	संख्या	३	०.२६	०.८४	३.	०.२६	
२.५.७.५	सेवा करारका कर्मचारीलाई पोशाक खर्च	२२४१३	संख्या	३	०.०९	०.३	३.	०.०९	
२.५.७.१९२	सवारी चालक ब्यक्ति करार	२२४१३	संख्या	१	१.०३	३.३२	४.	१.०४	
२.५.७.१९३	कार्यालय सहयोगी व्यक्ति करार	२२४१३	संख्या	२	१.८५	५.९३	७.	१.८४	

क्र.स.	कार्यक्रम/ क्रियाकलाप	खर्च शीर्षक	इकाई	वार्षिक लक्ष्य			वार्षिक प्रगति		
				परिमाण	भार	बजेट	परिमाण	भार	भारित प्रगति %
२.६.४.१०२५	स्थानीय तहमा कार्यरत कृषि प्राविधिकहरूलाई गुणस्तरीय बीउआलु उत्पादन सम्बन्धी 3 दिने तालिम	२२५१२	पटक	२	१.२५	४.०१	२.	१.२६	
२.६.४.१०८१	आलु बीउ र आलु उत्पादनमा संलग्न उद्यमी किसानहरूलाइ आवासीय तालिम (unpaid)	२२५१२	वटा	३	०.९८	३.१५	१.	०.३४	
२.७.१.४०८	केन्द्रमा गोठेमल तयार गर्न भकारो सुधार	२२५२१	संख्या	१	०.१६	०.५	१.	०.१६	
२.७.१.४१२	सिचाइको लागि १ इन्चको पोलिथिन पाइप खरिद	२२५२१	मी.	५००	०.१६	०.५	५००.	०.१६	
२.७.१.७१५	फार्ममा कार्यरत प्राबिधिक तथा श्रमिकहरूलाई टोपी,छाता,रेनकोट, गमबुट,पन्जा खरिद	२२५२१	संख्या	२४	०.४५	१.४४	२०.	०.४५	
२.७.२.२७५	पि.बि.एस. उत्पादनको लागि बालुवा खरिद तथा ढुवानी	२२५२१	पटक	२	०.३१	१	२.	०.३१	
२.७.२.३६७	बीउ आलु तथा बिया प्रमाणिकरण,-लेबलिङ्ग तथा प्याकेजिङ्ग	२२५२१	मे .टन	५	०.९३	३	४.	०.७३	
२.७.२.३६८	टिस्युकल्चर प्रयोगशालाको लागी ग्लास वयर खरिद	२२५२१	पटक	४	१.२५	४	३.२५	१.०१	
२.७.२.३६९	टिस्युकल्चर प्रयोगशालाको लागी आवश्यक रसायन तथा मिडिया खरिद	२२५२१	पटक	४	१.५६	५	४.	१.५६	
२.७.२.३७०	पि.बि.एस बीउ आलु उत्पादनको लागी उत्पादन सामाग्री खर्च	२२५२१	पटक	२	१.४	४.५	१.	१.४	
२.७.२.३७१	बेसिक वीउ आलु उत्पादनको लागी उत्पादन सामाग्री खर्च	२२५२१	पटक	२	१.२५	४	२.	१.२४	
२.७.२.३७२	टि.पि.एस वीया उत्पादनको लागी उत्पादन सामाग्री खर्च	२२५२१	पटक	१	०.४७	१.५	१.	०.४७	
२.७.२.३७३	आलुबालीका जर्मप्लाज्म संकलन अध्ययन तथा सम्बर्धन कार्यको लागी सामाग्री खर्च	२२५२१	संख्या	५०	०.३१	१	५०.	०.३२	
२.७.३.४८१	फार्म गतिबिधि सन्चालन गर्न ज्याला खर्च मौसमी तथा मासिक १२ जना	२२५२१	जना	१२	६.२८	२०.१६	६.	६.२८	

क्र.स.	कार्यक्रम/ क्रियाकलाप	खर्च शीर्षक	इकाई	वार्षिक लक्ष्य			वार्षिक प्रगति		
				परिमाण	भार	बजेट	परिमाण	भार	भारित प्रगति %
२.७.५.४९२	फार्मको विभिन्न ब्लकहरूमा होर्डिङ बोर्ड स्थापना/ पुनःलेखन तथा विरुवाहरूमा ट्यागिङ	२२५२२	पटक	२	०.१	०.३३	०.	०.	
२.७.१५.१५८९	वार्षिक प्रगति पुस्तिका	२२५२२	पटक	१	०.२५	०.८	१.	०.२५	
२.७.१५.१५८८	केन्द्र परिसरमा पुष्प बगैचा स्थापना	२२५२२	पटक	२	०.३१	१	१.६	०.२६	
२.७.१५.१६७९	केन्द्रको समन्वयमा उत्पादित कृषकहरूको मुलवीउ आलु ढुवानी तथा कोल्डस्टोरमा भण्डारण	२२५२२	मे .टन	२०	०.६९	२.२	२०.	०.६८	
२.७.१५.१७०६	फार्म दिवस तथा प्रविधी प्रदर्शन	२२५२२	पटक	१	०.३१	१	०.	०.	
२.७.१५.२२५७	CNATCP अन्तरगत प्राप्त उत्कृष्ठ आलुका जातहरूको रजिष्ट्रेशन	२२५२२	पटक	१	०.१६	०.५	०.	०.	
२.७.१५.६१६	उन्नत आलु खेती प्रविधि सम्बन्धी सूचना प्रसारण	२२५२२	पटक	१२	०.१६	०.५	९.	०.१२	
२.७.१५.६१७	आलु र तरकारीबाली सम्वन्धी प्राविधिक ज्ञान पुस्तिका प्रकाशन	२२५२२	पटक	१	०.४७	१.५	०.	०.	
२.७.१८.१५१६	Firm outreach activities (अगुवा किसान तालिम, बाली उपचार शिबिर, कम्पोष्ट मल बनाउने तालिम, प्रदर्शन, समुदायमा प्रदर्शन आदि	२२५२२	पटक	२	१.५६	५	२.	१.५५	
२.८.१.९	स्थलगत घुम्ति तालिमको लागि अनुगमन भ्रमण खर्च	२२६११	पटक	६	०.४८	१.५३	५.	०.४	
२.८.१.१५	आलु उत्पादन पकेट क्षेत्रका कृषकहरूलाइ प्राविधिक सेवा	२२६११	पटक	१५	०.७९	२.५५	१३.	०.६९	
२.८.१.७३५	उन्नतन बीउआलुको समुदायस्तरमा जातीय प्रदर्शनको लागि अनुगमन	२२६११	पटक	२०	०.३१	१	१३.	०.२५	
२.८.१.७३६	कार्यक्रम संचालनको लागि अनुगमन	२२६११	पटक	१०	०.१७	०.५६	८.	०.१४	
२.८.२.३	सरुवा भ्रमण	२२६१२	संख्या	४	०.१८	०.५९	४.	०.१	
२.८.२.४	प्रगति समिक्षा तथा अन्य गोष्ठीमा भागलिन जांदाको भ्रमण खर्च	२२६१२	पटक	४	०.४	१.२७	४.	०.३९	
२.८.२.३१२	कार्यक्रम सन्चालन तथा बिबिध प्रशासनिक भ्रमण	२२६१२	पटक	१२	०.६७	२.१६	१२.	०.६८	
२.९.६.१	कार्यालयमा दैनिक चियापान खर्च	२२७११	पटक	१२	०.५२	१.६६	१६.	०.५२	

क्र.स.	कार्यक्रम/ क्रियाकलाप	खर्च शीर्षक	इकाई	वार्षिक लक्ष्य			वार्षिक प्रगति		
				परिमाण	भार	बजेट	परिमाण	भार	भारित प्रगति %
२.९.९.१	मासिक मिटिङ्गमा खाजा खर्च	२२७११	संख्या	१२	०.१३	०.४३	१२.	०.१२	
२.९.९.१४५	गाडी तथा मेशिनरी औजारहरूको पुजा खर्च	२२७११	पटक	२	०.०३	०.१	२.	०.०४	
८.१.१.५	वेसिक वीउ उत्पादन गर्न स्थानीय कृषाकहरूबाट १० वर्षको लागि जग्गा लिजमा लिने १ वर्षको खर्च	२८१४१	रोपनी	१२	०.६२	२	२०.	०.६२	
ख) चालु खर्च कार्यक्रमको जम्माः				६४६२.५	७२.७	२३३.५	५४९२.९	६७.२	
कुल जम्मा खर्च				६४९६.५	१००.	३२०.९	५५२६.४	९२.३	

वार्षिक भारित प्रगति प्रतिशतः ९२.३१

पूजिगत भारित प्रगति	**९२.००**
चालु भारित प्रगति	**९२.४१**
जम्मा	**९२.३१**

३.२ खर्चको फाटबारी

क्र. सं.	कार्यालयको नाम	वार्षिक पूँजिगत		वार्षिक चालु		वार्षिक कुल		वार्षिक विनियोजनको तुलनामा खर्चको प्रतिशत
		बजेट	निकासा/खर्च	बजेट	निकासा/खर्च	बजेट	निकासा/ खर्च	
	आलुबाली विकास केन्द्र, निगाले, सिन्धुपाल्चोक	३२०.८६	८७.४०	६२.०८०	२३३.४६	१६२.६०	२२४.६८	७०.०२

वित्तीय प्रगती प्रतिशतः ७०.०२

३.३ आयोजना वार्षिक बेरुजु फछ्यौट प्रगति विवरण

क्र. सं	कार्यालय	गत आ.व. सम्मको बेरुजु	वार्षिक			बेरुजु फछ्यौट %	कैफियत
			बेरुजु फछ्यौट रकम (रु.)	फछ्यौट हुन बाँकी बेरुजु रकम (रु.)	कार्वाहीको लागि पेश भएको बेरुजु रकम (रु.)		
१	आलु बाली विकास केन्द्र, निगाले	२६८४८९	०	२६८४८९			बाँकी रहेको बेरुजु फछ्यौटको लागि आवश्यक प्रक्रिया अघि बढाइएको ।
	जम्मा	२६८४८९	०	२६८४८९	०	०	

क्र. सं.	आयोजना/ कार्यक्रमको नाम	वार्षिक					
		प्रगति स्थिति-%		यस अवधिमा हासिल भएका मुख्य मुख्य उपलब्धीहरू	कार्यान्वयनमा देखिएको मुख्य मुख्य समस्याहरू	समस्या समाधान गर्न गरिएका प्रयासहरू	समस्या समाधानार्थ सुझावहरू
		भारित	वित्तीय				
१	राष्ट्रिय आलु, तरकारी तथा मसला विकास कार्यक्रम	९२.३१	७०.०२	यस आ.व मा राजश्वमा २७.८६% ले बृद्दि भएको ।१. पि.बि.एस. ५६८२० दाना उत्पादन भएको	१) दरबन्दी अनुसार पदपुर्ति नभएकोले केन्द्रको दैनिक कार्य सम्पादनमा असर परेको ।	१.दरबन्दी अनुसार पदपुर्तिको लागि कृषि विभाग र कृषि तथा पशुपन्छी विकास मन्त्रालयमा अनुरोध गरेको	१.दरबन्दी अनुसार पदपुर्ति हुनु पर्ने ।
				१. गत आ.व ८०/२०७९ मा लगाई आ.व २०८०/८१ मा उत्पादन भएको ५६८२० पि.बि.एस. दाना उत्पादन भएकोमा सोको बिक्री बापत रु. ९२१७३५ राजश्व प्राप्त भएको ।	२.वीउ आलु उत्पादन गर्ने जग्गा कमी भएको ।	२. स्थानिय कृषकको १२ रोपनी जग्गा भाडामा लिई वीउ आलु उत्पादन गरेको ।	२.जग्गा खरिदको लागी बजेट ब्यबस्था हुनुपर्ने ।तथा बेसिक बीउ उत्पादनको क्षेत्रफल विस्तारका लागि मन्त्रालय मातहतका अन्य क्षेत्रमा रहेका फार्म केन्द्रहरूको जग्गा पनि प्रयोग/उपयोग गर्न समन्वय गर्ने ।
				२. गत आ.व ८०/२०७९ मा लगाई आ.व २०८०/८१ मा बेसिक आलु बीउ २२.९७ मे.टन उत्पादन भएको मा सोको बिक्रि बितरणबाट रु. ११३५२५० राजश्व प्राप्त भएको ।	३. केन्द्रमा InVitro बिरुवा उत्पादनको लागी राष्ट्रिय आलुबाली अनुसन्धान कार्यक्रम खमलटारबाट आवश्यक Mother culture माग अनुसार उपलब्ध हुन नसकेको।	३.NARC संग समन्वय गरेको।	
				३. गत आ.व ८०/२०७९ मा लगाई आ.व २०८०/८१ माजम्मा टि.पि.एस. ३२ के.जी. उत्पादन भएकोमा सोको विक्रीबाट रु. ७७५९५० राजश्व प्राप्त भएको ।	४.ताजा तरकारी मुला टमाटर लगायत २ मे.टन उत्पादन गरि बिक्रि बितरणबाट रु. १८१५० राजश्व प्राप्त गरिएको ।		

३.५ आ.व. २०७९/८० को राजश्व विवरण

क्र. सं.	विवरण	राजश्व (रु.) वार्षिक
१	वेसिक वीउआलु विक्री	११३५२५०.००
२	पि.वि.एस.	९२१७३५.००
३	इनभिट्रो विरुवा	५७२००.००
४	खायन आलु	३६३०८३.००
५	ताजा तरकारी विक्री	१८१५०.००
६	आलु विया विक्री	७७५९५०.००
७	टेण्डर विक्री	२८०००.००
८	विविध	०
	कुल जम्मा	३२९९३६८।

३.६ सेवाग्राहीहरूलाई पुर्याएको सेवा विवरण

आ.व. २०७९/८० मा यस केन्द्रले पुर्याएको सेवाग्राहीहरूको विवरण यस प्रकारको रहेको छ ।

दलित		जनजाती		अन्य		जम्मा		कुल जम्मा
महिला	पुरुष	महिला	पुरुष	महिला	पुरुष	महिला	पुरुष	
२५	३०	४००	४५०	४७९	३०७	९०४	७८७	१६९१

३.७ आ.व. २०७९/८० को बिश्लेषणात्मक प्रगति विवरण

३.७.१ टि.पि.एस. वियाँ उत्पादन तथा विक्रि

आ.व. २०८०/८१ मा यस केन्द्रमा भालेको रूपमा टि. पि. एस. ६७ र पोथीको रूपमा टि. पि. एस. ७ र एम. एफ. २ क्रस गरी निरन्तर रूपमा टि. पि. एस. बियाँ उत्पादन गर्दै आएको छ। आ.व. ०८०/८१ मा १० के. जि. टि. पि. एस. बियाँ उत्पादन गर्ने लक्ष्य रहेता पनि ३२ के. जि. टि. पि. एस. आलुको वियाँ उत्पादन भएको थियो। केन्द्रमा उत्पादित टि. पि. एस. आलुको बियाँ देशका

विभिन्न ठाउँहरूमा जस्तै रूपन्देही, दाङ, बर्दिया, कपिलबस्तु, झापा, रामेछाप, प्युठान आदि जिल्लाका कृषक, कृषक समूह, सहकारी, स्थानिय तह, कृषि ज्ञान केन्द्रमा वितरण गरियो।

३.७.२ बेसिक बीउ आलु उत्पादन तथा विक्रि

आ.व. २०८०/८१ मा फार्म केन्द्रमा जम्मा २२.९७ मे. टन बीउ आलु उत्पादन भएको थियो । साथै उक्त बीउ आवश्यक अनुसारको केन्द्रमा खपत गरी बाँकी बीउ आलु स्थानिय तह, सहकारी, PMAMP, कृषि ज्ञान केन्द्र तथा कृषकहरूलाई वितरण गरियो। केन्द्रले बेसिक १ र बेसिम २ को बिउआलु उत्पादन गरी बेसिक ३ र बेसिक ४ को बिउआलु स्थानीय तह तथा प्रदेश सँग सहकार्य गरि बीउआलुको देशभरि सुनिश्चितता गर्ने लक्ष्य लिएको छ।

३.७.३ स्क्रीन हाउसमा पूर्व मूल बीउ आलु उत्पादन तथा वितरण

केन्द्रले आ.व २०८०/८१ मा ५ वटा स्क्रिन हाउसमा ५६८२० दाना पूर्व मुल बीउ (PBS) उत्पादन गरि सो पूर्व मूल बीउ केन्द्रमा बेसिक बीउ उत्पादनमा तथा बीउआलु उत्पादन गर्ने कृषक तथा कृषि समूह, सहकारीहरूलाई मागको आधारमा बिक्री वितरण गरेको।

३.७.४ आलुको इन्भिट्रो प्लान्ट उत्पादन

विगतमा स्थापना भएको तर संचालनमा आउन नसकेको तन्तु प्रजनन् प्रयोगशाला आ.व.२०७७/७८ देखि थप आवश्यक सामाग्रीहरूको व्यवस्थापन गरी संचालनमा आएको थियो। उक्त कार्यको लागि आवश्यक जनशक्ति बायोटेक्निसियन परामर्श सेवाबाट पुर्ति गरिएको छ। राष्ट्रिय आलुबाली अनुसन्धान कार्यक्रम खुमलटारबाट मदरप्लान्ट ल्याई सोको मल्टिप्लिकेसन गरी गुणस्तरीय इनभिट्रो प्लान्ट उत्पादन भईरहेको छ। उक्त इनभिट्रो प्लान्ट केन्द्रको आफ्नै स्क्रिन हाउसमा लगाई पि. वि. एस. उत्पादन गर्न प्रयोग गरिनुको साथै अन्य बाह्य पि. वि. एस. उत्पादक संघ संस्थाहरूलाई वितरण गरिदै आएको छ । इनभिट्रो प्लान्टको माग धेरै भएकोले यसको उत्पादन क्षमतालाई वृद्धि गर्दै पि. वि. एस. उत्पादक संघ संस्थालाई सहयोग गर्नुपर्ने देखिन्छ। आ.व. २०८०/८१ मा ६५०० जार ईन भिट्रो बीरुवा उत्पादन भएको थियो।

३.७.५ अन्य क्रियाकलापहरू

३.७.५.१ तालिम

आ.व.२०८०/८१ मा केन्द्रले रामेछाप, दोलखा, सिन्धुपाल्चोक, पाल्पा तथा काभ्रेका विभिन्न स्थानीय तहहरूमा सम्बन्धित स्थानीय तहको समन्वयमा १० वटा स्थलगत तालिम त्यसै गरी १ बटा गुणस्तरयुक्त बीउ आलु उत्पादन तथा भण्डारण कृषक तालिम संचालन गरी कृषकहरूलाई प्राविधिक

रूपमा दक्ष बनाउने कार्य गरिएको थियो । साथै सिन्धुपाल्चोक, काभ्रे, दोलखा, रामेछाप, दाङ्ग, बाँके, बर्दिया, पाल्पा लगायतका जिल्लाका स्थानीय तहहरूमा कार्यरत कृषि प्राविधिकहरूलाई ३ दिने गुणस्तरयुक्त बीउ आलु उत्पादन तथा भण्डारण तालिम सन्चालन गरिएको थियो । उक्त प्राविधिक स्तर तालिमबाट राष्ट्रिय आलु तरकारी तथा मसलाबाली बिकास केन्द्रबाट प्राप्त बीउ आलु उत्पादन तथा खायन आलु उत्पादन कार्यक्रम सन्चालन गर्ने सम्बन्धित स्थानीय तहमा कार्यरत प्राविधिकहरूको क्षमता अधिबृद्धि हुनुको साथै यस केन्द्रबिच समन्वय पनि भएको थियो ।

३.७.५.२ आलुबालीको नतिजा प्रर्दशन

यस केन्द्रको प्रभाव क्षेत्र काभ्रे, सिन्धुपाल्चोक, रामेछाप र दोलखा जिल्लामा रहेका स्थानीय तहहरूको समन्वयमा १५ वटा आलु बीउ उत्पादक कृषक समूहमा गुणस्तरयुक्त आलुबाली नतिजा प्रदर्शन गरियो । उक्त बीउ आलु प्रदर्शनमा आलुका विभिन्न नयाँ जातहरूका साथै उन्नत उत्पादन प्रविधिहरूको प्रदर्शन गरिएको थियो । सो कार्यबाट यस क्षेत्रमा गुणस्तरयुक्त बीउ आलु उत्पादनमा प्रत्यक्षरूपमा प्राविधिक सेवाटेवा दिने कार्य गरियो ।

३.७.५.३ प्राविधिक सेवाटेवा

केन्द्रको कमाण्ड क्षेत्र भित्रका स्थानहरूमा लगाईएको आलुबालीहरूको नियमित रूपमा निरिक्षण गरी आवश्यकता अनुसार प्राविधिक सरसल्लाह उपलब्ध गराउदै आएको छ । दोलखा, रामेछाप, सिन्धुली, सिन्धुपाल्चोक, स्याङ्जा तथा काभ्रे जिल्लाका विभिन्न क्षेत्रमा गई आलुबालीको अनुगमन निरिक्षण गरी प्राविधिक सेवा सल्लाह उपलब्ध गराईएको थियो ।

३.७.५.४ आलुबालीको नयाँ जात रजिष्ट्रेशन

China Nepal Agriculture Technology Cooperation Project in Northern Hilly Region of Nepal (CNATCP) अन्तर्गत आलुबाली विकास केन्द्र निगालेमा संचालित Potato Variety Introduction, Screening and Evaluation Project मार्फत प्राप्त १२ वटा आलुबालीका चाईनिज जातहरूको बिगत ३ बर्षसम्म आलुबाली विकास केन्द्र, निगाले र वरपरका क्षेत्रहरूमा गरिएको परिक्षणको आधारमा Qing 9 आलुबालीको जातलाई सबै भन्दा उपयुक्त मुल्याङ्कन गरी रजिष्ट्रेशनको लागि बिउ बिजन गुणस्तर नियन्त्रण केन्द्रमा प्रस्ताब पठाईएको छ।

३.८ आ.व. २०७९/८० मा लगाई आ.व. २०८०/८१ मा उत्पादन भएको बीउ आलुको विवरण

क्र.स.	बीउ आलुको विवरण	परिमाण (कि.ग्रा.)
१	आलु वियां विक्री	३२ के.जी.
२	वेसिक वीउ आलु	२२.९७ मे.टन
३	पि. वि. एस. आलु	५६८२० दाना
४	टिस्युकल्चर ल्यापमा उत्पादित इनभिट्रो प्लान्ट	४२२० जार
५	खायन आलु	९.७ मे.टन

PBS Production status of Nepal

PBS Production, Demand and Supply of as per fiscal year 2080/081

S. N.	Certified PBS Producer	Annual Production as Per 2080 B.S.	Annual Demand and Supply	Remarks
1.	National Potato Research Program (NARC), Khumaltar	1.50 Lakh Tuber	Around 80% are sold	20% is used for Basic seed production Untimely and Demand/order of Seeds Variety is changeable every year.
2.	Potato Crop Development Centre, Nigale, Sindhupalchok	95 Thousand Tuber	Around 90% are sold Demand is higher than Production	10% is used for Basic Seed Production
3.	Ficus Biotech Pvt.Ltd, Budanilkantha, Kathmandu	1 .00 Lakh Tuber	Around 60% are sold	40% is used for Basic Seed Production
4.	Shree Ram Niketan Biotech Pvt.Ltd, Godavari	3 .00 Lakh Tuber	Around 75% are sold	25% is used for Basic Seed Production. Untimely and Demand/order of Seeds variety is changeable every year.
5.	Khaddyenna tatha biu aalu alichi tatha falful nursery uddhyog, Kushadevi	1.50 Lakh Tuber	Around 20% are sold	80% is used for Basic Seed Production
6.	Kushal Agriculture Research and Development centre, Bardiya	1.50 Lakh Tuber	80% are sold	20% is used for Basic Seed Production
7.	Apex Biotech and agri-forestry Re- search centre Pvt.Ltd, Jhapa	45 Thousand Tuber	50% are sold	50% is used for Basic Seed Production

	Total PBS Production	**9.90 Lakh Tuber**

Data of Pre-Basic Seed Production in Different Fiscal Year at PCDC.

S.N	Fiscal Year	Number of In-vitro Jars	Pre-basic Seed (No. of tuber)
1.	2080/081	6500	95,240
2.	2079/080	4220	56,850
3.	2078/079	1800	45,000
4.	2077/078	60	28,180
5.	2076/077	0	12,500

Source: - Annual reports of PCDC

TPS Production Trend in PCDC over 5 Years

Data of True Potato Seed (TPS) Production in Different Fiscal Year at PCDC.

S.N	Fiscal Year	TPS Seeds (kg)
1.	2080/081	19.50
2.	2079/080	32.00
3.	2078/079	9.80
4.	2077/078	8.30
5.	2076/077	9.50

४.१ पछिल्लो १० बर्षको फार्मको बिनियोजित बजेट खर्चको विवरण

आ.व.	बिनियोजित बजेट (हजारमा)	खर्च (हजारमा)
२०६९/७०	५८३९	५७५७.९
२०७०/७१	९३४९	९२९३
२०७१/७२	८९६४	८७७२
२०७२/७३	९२८४	८०१७.३
२०७३/७४	८५९१	७६८४.४
२०७४/७५	१६९१५	१२७२६.९
२०७५/७६	१६८२५	१३२९९.८
२०७६/७७	३३००९	२४८६९
२०७७/७८	२२४५९	१८३७७
२०७८/७९	२७९१८	२५१३६
२०७९/८०	३८६३८	२७३४१
२०८०/८१	३२०००	
२०८१/८२	३१५१२	

४.२ पछिल्लो ११ बर्षको फार्मको राजस्व विवरण

आ.व.	**राजस्व रु.**
२०६८/६९	३९५५५०.००
२०६९/७०	३७६५००.००
२०७०/७१	१९६४९५.००

आ.व.	राजस्व रु.
२०७१/७२	८१९२६२.००
२०७२/७३	४६५९८३.००
२०७३/७४	४७९०१०.००
२०७४/७५	५७००९२.००
२०७५/७६	७०८४३५.००
२०७६/७७	७४२१७४.९४
२०७७/७८	१०९४१३८.००
२०७८/७९	१८३१३३४.००
२०७९/८०	२५८१०१४.००
२०८०/८१	३२९९३६८.००

४.३ बीउ विजन गुणस्तर नियन्त्रण केन्द्रबाट अनुमतिपत्र प्राप्त पि. बि. एस. उत्पादक टिस्युकल्चर ल्याबहरूको सुची।

क्र. सं.	उत्पादक	सम्पर्क		
		सम्पर्क व्यक्ती	सम्पर्क नं.	ईमेल
१	राष्ट्रिय आलुबाली अनुसन्धान कार्यक्रम, खुमलटार	अनुजा रिजाल	९८४९४३६५१९	Nprp.khumaltar@gmail.com
२	आलुबाली बिकास केन्द्र, निगाले, सिन्धुपाल्चोक	हिमाल भुसाल	९८५१२३५८१६ ९८५१३४१०३९	nigalefarm@gmail.com
३	श्रीरामनिकेतन बायोटेक प्रा.ली., काठमाडौं	नितिन केडिया	९८०२०३९८३९	nitin@mcnepal.com

क्र. सं.	उत्पादक	सम्पर्क		
		सम्पर्क व्यक्ती	सम्पर्क नं.	ईमेल
४	खाद्यान्न तथा बिउ आलु अलैची तथा फलफुल र नर्सरी उद्योग कुशादेवी पनौति काभ्रे	शशी अधिकारी	९८५११९३५०५	kushadevipbs@gmail.com
५	कुशल एग्रिकल्चर रिसर्च एण्ड डेभलपमेन्ट सेन्टर, काठमाडौं	रामभरोस नेपाल	९८४१२४३१६०	Kardc.nepal@gmail.com
६	फाइकस बायोटेक प्रा.ली., बुढानिलकण्ठ काठमाडौं	दुर्लभ कार्की	९८०१०५६७७६	info@ficusbiotech.com.np
७	एपेक्स वायोटेक एण्ड एग्रोफरेष्ट्रि रिसर्च सेन्टर प्रा.लि, अर्जुनधारा-३ झापा	प्रशोधन निरौला	९८०२०३७३११	info@apexbiotech.com.np
८	प्रगतीशील युवा कृषक समुह नाला काभ्रे	किरण श्रेष्ठ	९८४१६७०८९५	kiranshrestha70795@gmail.com

५.१ आलुका सिफारिस जातहरू

क्र. सं.	बालीको जात	सिफारिस बर्ष	पाक्ने दिन	उत्पादन क्षमता (मे. टन/हे.)	सिफारिस क्षेत्र
१	कुफ्री ज्योति	२०४९ (१९९२)	११०	२३	पहाडमा वर्षे बालीको लागि माघ, फागन र चैत्र, हिउँदेबालीको लागि असोज र कार्तिकमा तथा कम वर्षा हने पश्चिमका उच्च पहाडका लागि असार र साउन
२	कुफ्री सिन्दूरी	२०४९ (१९९२)	१२०-११०	२३	तराईमा हिउँदे बालीको रूपमा, असोजदेखि मङ्सिरसम्म र तल्लो पहाडी भेगमा कार्तिकदेखि पुससम्म
३	डेजिर	२०४९ (१९९२)	१२०-९०	१८	तराईमा हिउँदे बालीको रूपमा असोज र कार्तिक, मध्यपहाड र तल्लोपहाडमा भदौ र असोज तथा मध्य पहाडदेखि उच्च पहाडमा वर्षेबालीको रूपमा माघ र फागन
४	जनकदेव	२०५६ (१९९९)	११०	३९.४	मध्य तथा उच्च पहाडी क्षेत्रमा गष्मृ ऋत, उपत्यका तथा तराई क्षेत्रमा शरद ऋत र कम पानी पर्ने उच्च पहाडी क्षेत्रमा वर्षा ऋत
५	खुमल सेतो १	२०५६ (१९९९)	११०	३८.७	मध्य तथा उच्च पहाडी क्षेत्रमा गष्मृ ऋत, कम पानी पर्ने उच्च पहाडी क्षेत्रमा र मध्यपहाडी क्षेत्रमा शरद ऋत
६	खुमल रातो २	२०५६ (१९९९)	९५	३६.२	तराई, भित्रीमधेश तथा खोंचहरूमा शरद ऋतु

क्र. सं.	बालीको जात	सिफारिस बर्ष	पाक्ने दिन	उत्पादन क्षमता (मे. टन/हे.)	सिफारिस क्षेत्र
७	खुमल लक्ष्मी	२०६५ (२००८)	१४०-१२०	२८-२४	मध्य तथा उच्च पहाडी भेग-बर्षे बाली सुख्खा उच्च पहाडी भेग —मनसुन बाली तराई तथा भित्री मधेश —शरत तथा हिउँदे बाली
८	आई.पी.वाई. ८	२०६५ (२००८)	१२०-११०	२७-२५	तराई तथा भित्री मधेश
९	खुमल उज्वल	२०७१ (२०१४)	१२०-१००	२५	मध्य पहाडदेखि उच्च पहाडी क्षेत्र
१०	खुमल उपहार	२०७१ (२०१४)	१२०-१००	२४	तराई र मध्य पहाडको १२०० मिटर उचाइसम्म
११	टि.पि.एस. - १ (पञ्जीकरण मात्र)	२०७१ (२०१४)	१२०-११०	४०-३५	तराई र मध्य पहाडको सिञ्चित क्षेत्र
१२	टि.पि.एस. - २ (पञ्जीकरण मात्र)	२०७१ (२०१४)	१२०-११०	३५-३०	तराई र मध्य पहाडको सिञ्चित क्षेत्र
१३	खुमल विकास	२०७५ (२०१८)	११०-१००	२५.७५	मध्य पहाड देखि उच्च पहाडी क्षेत्र (१२०० मिटरदेखि ३००० मिटरसम्म
१४	कार्डिनल (पञ्जीकरण मात्र)	२०७६ (२०१९)	८०-११०	१८-३०	तराईदेखि पहाडसम्म (करिब १०० देखि ४००० मि.) सम्म)
१५	रोजिटा (पञ्जीकरण मात्र)	२०७६ (२०१९)	१२०-१४०	१०-१४	मध्य र पूर्व उच्च पहाडी क्षेत्र (करिब १६०० देखि ४००० मि. सम्म) (करिब १६०० देखि ३५०० मि. सम्म)

क्र. सं.	बालीको जात	सिफारिस बर्ष	पाक्ने दिन	उत्पादन क्षमता (मे. टन/हे.)	सिफारिस क्षेत्र
१६	एम. एस. ४२.३ (पञ्जीकरण मात्र)	२०७६ (२०१९)	१००-१२०	१०-२४	तराईदेखि पहाडी उपत्यका तथा खोचसम्म (करिब १०० देखि १६०० मि. सम्म)
१७	खुमल रातो-४	२०८० (२०२४)	११० दिन	२७.८४	समुन्द्री सतहबाट ८०० मि. देखि २५०० मि. सम्मका मध्य पहाडी देखि उच्च पहाडी क्षेत्रहरू ।
१८	खुमल सेतो-३	२०८० (२०२४)	११५	२९.९१	समुन्द्री सतहबाट १५०० मि. उचाई सम्मका तराई देखि मध्य पहाडी क्षेत्रहरू ।

६.१ सिन्धुपाल्चोक जिल्लामा भएका सरकारी कार्यालयहरूको विवरण

क्र.स.	कार्यालयको नाम	ठेगाना	कार्यालय प्रमुखको सम्पर्क नं	सूचना अधिकारीको सम्पर्क नं
१	जिल्ला अदालत	चौतारा	९८५११८०७७०	९८६०५७१९४९
२	जिल्ला प्रशासन कार्यालय	चौतारा	९८५१२५७७७७	९८५१२४३०८४
३	जिल्ला समन्वय समितिको कार्यालय	चौतारा	९८४१६२७४३९	९८४१६२७४३९
४	सरकारी वकिल कार्यालय	चौतारा	९८५११२९८२१	९८५१२७९५०३
५	स्वास्थ्य कार्यालय	चौतारा	९८५११७९०९२	९८५४०४५२४९
६	जिल्ला पूर्वाधार कार्यालय	चौतारा	९८५११०२६१९	९८५१३३६३२९
७	कोष तथा लेखा नियन्त्रण कार्यनलय	चौतारा	९८५१२३७७७४	९८५१११९५१४
८	डिभिजन वन कार्यालय	चौतारा	९८५११७२१४६	९८६२९५९४०४
९	शिक्षा विकास तथा समन्वय इकाई	चौतारा	९८४१३९८५८३	९८५११०५७९६
१०	खानेपानी तथा स.स .डिभिजन कार्यालय प्रदेश नं.	चौतारा	९८५१२४१०९९	९८५१२७३०३८
११	तातोपानी भन्सार कार्यालय	कोदारी	९८५११३७१३१	९८५११३९०३२
१२	जिल्ला प्रहरी कार्यालय	चौतारा	९८५१२५५५५५	९८५१२८४३२१
१३	अध्यागमन बिभाग	कोदारी	९८४०८०७२८८	९८५१२४३७११
१४	मालपोत कार्यालय	चौतारा	९८५१२०५०७०	९८५११६७९४७
१५	प्रधानमन्त्री कृषि आधुनिकरण परियोजना	चौतारा	९८५१२००१२५	

क्र. स.	कार्यालयको नाम	ठेगाना	कार्यालय प्रमुखको सम्पर्क नं	सूचना अधिकारीको सम्पर्क नं
१६	भू तथा जलाधार व्यवस्थापन कार्यालय	चौतारा	९८५१२३६१६६	९८५११९५१२४
१७	घरेलु तथा सा. उ. बि. कार्यालय	चौतारा	९८५११३४१२९	९८४१७०२३७७
१८	जिल्ला निर्वाचन कार्यालय	चौतारा	९८४९९८२०१६	९८४९९८२०१६
१९	नापी कार्यालय	चौतारा	९८५११७९१०५	९८५११०४५७९
२०	जिल्ला आयुर्बेद स्वास्थ्य केन्द्र	चौतारा	९८५११७९१५७	९८५११७९०५९
२१	जिल्ला हुलाक कार्यालय	चौतारा	९८५७०८९१८९	९८४८२६६२०८
२२	जिल्ला कारागार कार्यालय	चौतारा	९८५१२७९७७७	९८४३५७२३९३
२३	आलुबाली विकास केन्द्र	निगाले	९८५१२३५८१६	९८५१३१००७१
२४	जलस्रोत तथा सिंचाई विकास कार्यालय	चौतारा	९८५११५३२०२	
२५	राष्ट्रिय अनुसन्धान कार्यालय	चौतारा	९८५१२३४९०८	
२६	क्वारेन्टिन कार्यालय	तातोपानी	९८४५४१७६३	
२७	चौतारा अस्पताल	चौतारा	९८५११५३०४६	९८५११६०३२१
२८	स.प्र.बल १६ नं.	बनदेउ	९८५१२७२११२	९८५११७२५३०
२९	खाद्य तथा पोषण सुधार आयोजना क्लष्टर इकाई	चौतारा	९८५१०५४२४१	९८५११०३१९४
३०	गोरखबक्स गण	चौतारा	९८५७८३३३४७	०११६२००९४
३१	चौतारा साँगाचोकगढी नगरपालिका	चौतारा	९८५११६४८७५	९८५११४२७४५
३२	बाह्रविसे नगरपालिका	बाह्रविसे	९८५१०४८७९२	९८४१९६४९७८
३३	मेलम्ची नगरपालिका	मेलम्ची	९८५१२५००२७	९८५१२५३५९८

क्र. स.	कार्यालयको नाम	ठेगाना	कार्यालय प्रमुखको सम्पर्क नं	सूचना अधिकारीको सम्पर्क नं
३४	ईन्द्रावती गाउँपालिका	नवलपुर	९८५१२१००१३	९८६०९८५२९४
३५	जुगल गाउँपालिका	बराम्ची	९८४९७७२६५२	९८४३००८१५६
३६	पाँचपोखरी थाङपाल गाउँपालिका	थाङपालधाप	९८४९०२६५५३	९८५११०९८०८
३७	बलेफी गाउँपालिका	बलेफी	९८५१२४३६३७	९८४९९१६०३७
३८	भोटेकोशी गाउँपालिका	फुल्पिङकट्टी	९८५११४७२२१	९८४११७५५८६
३९	लिसंखुपाखर गाउँपालिका	अत्तरपुर	९८४११५९७८३	९८५१०५१८७८
४०	सुनकोशी गाउँपालिका	पांग्रेटार	९८५१०९०६६२	९८४१९८९२८०
४१	हेलम्बु गाउँपालिका	किउल	९८४१६०६०५१	९८६१३९१०४०
४२	त्रिपुरासुनदरी गाउँपालिका	पिस्कर	९८६५२०२६५०	९८५१२७४०५५

६.२ पालिकाहरूको विवरण

क्र. सं.	स्थानीय तह	मेयर/ अध्यक्ष	ईमेल	सम्पर्क नं.
१	चौतारा साँगाचोकगढी नगरपालिका	कृष्ण प्रसाद सापकोटा	info@chautaramun.gov.np	०११-६२०४७७
२	बाह्रविसे नगरपालिका	बाल्कृष्ण बस्नेत	barhabisemun@gmail.com	०११-४८९००३
३	मेलम्ची नगरपालिका	आइतमान तामाङ्ग	info@melamchimun.gov.np	०११-४०१०८९
४	ईन्द्रावती गाउँपालिका	झम्कनाथ नेपाल	info@indrawatimun.gov.np	०१-६९१०५४
५	जुगल गाउँपालिका	रेशम स्याङबो	jugalgaupalika12@gmail.com	०११-६९१०५४
६	पाँचपोखरी थाङपाल गाउँपालिका	टासी लामा	ito.panchpokharithangpal-mun@gmail.com	९७५१०९९८४२
७	बलेफी गाउँपालिका	गंगा बहादुर तामाङ	info@balephimun.gov.np	०११-४००५३६
८	भोटेकोशी गाउँपालिका	पासाङ नुर्पु शेर्पा	info@bhotekoshimun.gov.np	०११-४८००१५

क्र. सं.	स्थानीय तह	मेयर/ अध्यक्ष	ईमेल	सम्पर्क नं.
९	लिसंखुपाखर गाउँपालिका	राजु लामा	lisankhupakharmun@gmail.com	०११-६९१११८
१०	सुनकोशी गाउँपालिका	टपिन्द्र प्रसाद तिमल्सिना	info@sunkoshimunsindhu-palchowk.gov.np	०११-४८२२०८
११	हेलम्बु गाउँपालिका	निमा ग्याल्जेन ह्योल्मो	info@helambumun.gov.np	९८५११८४१११
१२	त्रिपुरासुनदरी गाउँपालिका	भक्त ध्वज बोहरा	tripurasundarisipa@gmail.com	०११-६२०१६६३

आलुको पूर्व मूलबीउबाट बीउआलु उत्पादन चक्र

५०० दाना पूर्व—मूल बीउ आलु (५ ग्राम भन्दा ठुलो दाना) ले ४५ बर्ग मिटर क्षेत्रफल ढाक्दछ । यो **प्रजनन् बीउ** सरह हुन्छ ।

↓

पहिलो बर्ष यसबाट न्युनतम ७५ के.जी. मूल बीउ आलु उत्पादन हुन्छ । यो **मूल बीउ** सरह हुन्छ ।

↓

दोस्रो बर्ष यसबाट १ रोपनी जग्गामा बीजबृद्धि कार्यक्रम संचालन गर्न पुग्दछ र यसबाट न्युनतम ७५० के.जी. आलु उत्पादन हुन्छ ।यो **प्रमाणीत प्रथम पुस्ता** बीउ सरह हुन्छ ।

↓

तेस्रो बर्ष यसबाट १० रोपनी जग्गामा बीजबृद्धि कार्यक्रम संचालन गर्न पुग्दछ र न्युनतम ७५०० के.जी. आलु उत्पादन हुन्छ ।यो **पमाणीत दोस्रो पुस्ता** बीउ सरह हुन्छ ।

↓

चौथो बर्ष यसबाट १०० रोपनी जग्गामा बीजबृद्धि कार्यक्रम संचालन गर्न पुग्दछ र यसबाट न्यूनतम ७५,००० के.जी. आलु उत्पादन हुन्छ । यो **उन्नत बीउ** सरह हुन्छ।

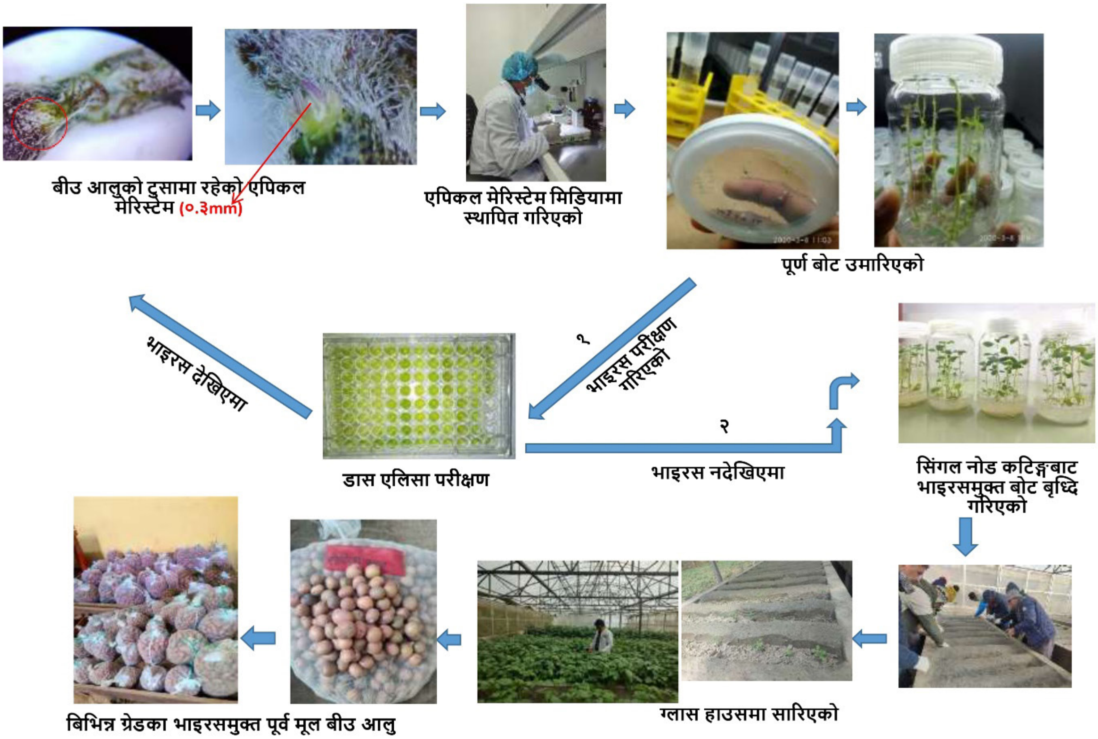

चित्र: पूर्व मूल बीउ आलु (Pbs) उत्पादनको लागी गरिने तन्तु प्रजनन प्रविधिको प्रवाहचित्रपट (श्रोत : आलुबाली विकास केन्द्र, निगाले, सिन्धुपाल्चोक)

चित्र: पूर्व मूल बीउ आलु (PBS) उत्पादनको लागि गरिने तन्तु प्रजनन् प्रविधिको प्रवाहचित्रपट

(श्रोत: आलुबाली विकास केन्द्र निगाले सिन्धुपाल्चोक)

आलुमा बीउ प्रमाणीकरण तथा बीउ चक्रको महत्व

कुनै पनि कृषि वस्तुको उत्पादन हामीले कस्तो गुणस्तरको बीउ प्रयोग गरिरहेका छौं, साथसाथै खेति प्रणालीले निर्भर गर्ने गर्दछ ।बाली लगाएपश्चात तथा भण्डारमा देखा पर्न सक्ने रोग तथा किराहरूको प्रकोप निर्धारणमा समेत बीउको मुख्य भूमिका रहेको हुन्छ । नेपालमा बीउ विजन ऐन, २०४५ (दोस्रो संशोधन २०७९), बीउ विजन नियमावली, २०६९ तथा बीउ विजन प्रमाणीकरण निर्देशिका, २०७४ मा भएको विभिन्न व्यवस्था बमोजिम बीउबिजनको सूचिकृत गर्ने तथा प्रमाणीकरण गर्ने कार्य गरिदै आईरहिएको छ । नेपालमा बीउ बिजन प्रमाणीकरण दुई तरिका १. बीउ प्रमाणीकरण तथा २. यथार्थ संकेतपत्र पद्दति मार्फत गरिन्छ ।अरु बालीमा सामान्यतय चार वटा बीउका स्तर हुने गरेकोमा आलुको पाचँवटा स्तरहरू रहेको छ। यसै सन्दर्भमा बीउआलुका विभिन्न स्तरहरू तपशिल बमोजिम रहेका छन् ।

बीउ प्रमाणीकरण पद्वति अनुसार	यथार्थ संकेतपत्र प्रणाली अनुसार
प्रजनन् बीउ (पूर्व मूल बीउ)	प्रजनन् बीउ (पूर्व मूल बीउ)
मूल बीउ (बेसिक १)	स्रोत बीउ (बेसिक १)
प्रमाणीत प्रथम (बेसिक २)	लेवल प्रथम (बेसिक २)
प्रमाणीत दित्तिय (बेसिक ३)	लेवल दित्तिय (बेसिक ३)
उन्नत	उन्नत

नोट : टि.पि.एस TPS बीयाँको प्रयोगबाट सुरुमा उत्पादन हुने सिडलिङ्ग ट्युबरलाई उन्नत बीउको रूपमा प्रयोग गर्नु पर्दछ ।

आलुबीयाँको न्यूनतम गुणस्तर स्तर (TPS बीयाँको)

विवरण	परिमाण
भौतिक शुद्दता न्यूनतम (प्रतिशत)	९८
निष्कृय पदार्थ अधिकतम (प्रतिशत)	२
उमारशक्ति न्यूनतम (प्रतिशत)	८०
चिस्यान अधिकतम (प्रतिशत)	७

बीउ आलु प्रमाणीकरण गर्ने बेलामा जुन सुकै स्तरको बीउको रूपमा प्रमाणीकरण गर्नका लागि पनि खैरो पिपचक्के र ऐजेरु रोगको संख्या शून्य नै हुनु पर्दछ तथा अन्यमा बीउ विजन प्रमाणिकरण निर्देशिका, २०७४ मा तोकिए बमोजिम हुनेछ।

बीउआलुको श्रेणी विभाजन

प्रजनन् र अन्य सबै स्तरका बीउ आलुको तौलको आधारमा निम्नानुसारको श्रेणी कायम गरिएको छ ।

बीउ आलुको स्तर	प्रति दानाको तौल (ग्राममा)			
	पहिलो श्रेणी	दोस्रो श्रेणी	तेस्रो श्रेणी	चौथो श्रेणी
प्रजनन् बीउ	५ भन्दा बढी	१-५ सम्म	०.५-१ सम्म	०.२-०.५ सम्म

<table>
<tr><th rowspan="2">बीउ आलुको स्तर</th><th colspan="4">प्रति दानाको तौल (ग्राममा)</th></tr>
<tr><th>पहिलो श्रेणी</th><th>दोस्रो श्रेणी</th><th>तेस्रो श्रेणी</th><th>चौथो श्रेणी</th></tr>
<tr><td>मुल प्रमाणीत प्रथम प्रमाणीत दित्तीय र उन्नत बीउ आलु</td><td>२५-५० सम्म</td><td>१५-२५ सम्म</td><td>५०-१०० सम्म</td><td>-</td></tr>
<tr><td>सिडलिङ्ग ट्युवर प्रमाणीत द्वित्तीय</td><td>१०-२० सम्म</td><td>५-१० सम्म</td><td>५ भन्दा कम र २० भन्दा बढी</td><td>-</td></tr>
</table>

तोकिएको सिमाभन्दा बाहिरको तौल भएको दानालाई बीउ आलुको रूपमा प्रयोग गरिने छैन ।

बीउ चक्र : विभिन्न पद्दति अनुसार बीउआलुको प्रमाणीकरण पश्चात उक्त बीउको बिक्री वितरण गरि गुणस्तरीय बीउको देशैभरि उपलब्धता भएमा मात्र कृषकको खेतबारीमा परम्पराबाट राख्दै आईएको बीउलाई प्रतिस्थापन गर्न सकिनेछ ।आलुको सन्दर्भमा कृषकहरूले पंर्व मूल बीउ जून दानाको मूल्य अनुसार किनेर लग्दछन् , त्यस बीउलाई पहिलो सिजनको उत्पादनमानै खायन आलुको रूपमा प्रयोग गर्ने तथा बेसिक १ अर्थात मूल बीउ प्रति केजिको हिसाबले किनेर लगिसकेपछिको पहिलो उत्पादन बजारमा खायन आलुको रूपमा पठाउँदै आएका छन् ।यसो गर्नाले प्रतिस्थापित गुणस्तरीय बीउको समेत बीउ चक्र बिचमा टुङ्गिएको अवस्था रहेको छ । हामीले पूर्व मूल बीउ दानाबाट चार सिजन सम्म बीउ निकालेर बल्ल उन्नत बीउबाट खायन आलुको रूपमा बजारमा पठाउन सकेमा मात्र आलुको गुणस्तरीय बीउ देशभरका कृषकमाझ पुग्न सक्दछ । यसका लागि आलुको बीउ उत्पादन कार्यक्रम संचालनलाई प्रार्थमिकतामा राखी कृषकहरूमाझ जोडिन सक्नु पर्दछ ।